

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

EKONOMİDE KESİMLERARASI DİYALOG VE ŞEFFAFLIK

AT, AT ÜLKELERİ VE JAPONYA'DAKİ UYGULAMALAR

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

EKONOMİDE KESİMLERARASI
DİYALOG VE ŞEFFAFLIK

AT, AT ÜLKELERİ VE JAPONYA'DAKİ UYGULAMALAR

İSTANBUL

EYLÜL 1988

(Yayın No: TÜSİAD-T/88.9.118)

Cumhuriyet Cad. Ferah Apt., 233/9-10, 80230 Harbiye/İstanbul

Bu raporun tamamı veya bir bölümü TÜSiAD
"Ekonomide Kesimlerarası Diyalog ve Şef-
faflık - AT, AT Ülkeleri ve Japonya'daki
Uygulamalar-" kaynak gösterilmek kaydıyla
yayınlanabilir.

Ö N S Ö Z

TÜSİAD (Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği) 1971 yılından buyana Türk ekonomisindeki gelişmeleri devamlı olarak izlemekte, önem ve özelliklerine göre zaman zaman ekonomik ve mali politika sorunları hakkında özel yayınlar da yapmaktadır.

TÜSİAD, kamu yararına çalışan özel bir kuruluş olup yayınlarında tarafsız ve objektif kalmayı amaç edinmiştir. Bu nedenle, raporda belirtilen değerlendirmelerin resmi görüşle veya üyelerin görüşleriyle doğrudan bir ilişkisi söz konusu değildir.

Bu rapor, TÜSİAD Genel Sekreteri E.İhsan Özöl, Ekonomik Araştırmalar Bölüm Başkanı Nilgün Demirtaş ve uzman Taylan Kovanlıkaya tarafından hazırlanmıştır.

Rapor, Güniz Bursalıoğlu tarafından yayına hazırlanmıştır.

EKONOMİDE KESİMLERARASI DİYALOG VE ŞEFFAFLIK
"AT, AT ÜLKELERİ VE JAPONYA'DAKİ UYGULAMALAR"

ÖZET VE SONUÇ	I-III
BÖLÜM I GİRİŞ	1
BÖLÜM II AVRUPA TOPLULUĞU ÜLKELERİNDE KAMU-ÖZEL KESİM DİYALOĞUNU SAĞLAYAN KURULUŞLAR	5
BÖLÜM III BİR ULUSAL DANIŞMA KONSEYİ ÖRNEĞİ: FRANSA'DA EKONOMİK VE SOSYAL KONSEY	13
BÖLÜM IV AVRUPA TOPLULUĞU'NDA DANIŞMA HİZMETİ: EKONOMİK VE SOSYAL KOMİTE	19
BÖLÜM V DANIŞMA HİZMETİ KONUSUNDA ASYA'DAN BİR ÖRNEK: JAPONYA'DA KAMU-ÖZEL SEKTÖR DİYALOĞU VE EKONOMİDE ŞEFFAFLIK SORUNU	33
EK BÜTÜN DÜNYANIN TAKDİRİNİ KAZANAN ULUSAL BİR SANAYİ KURULUŞU: JAPONYA EKONOMİK KURULUŞLAR FEDERASYONU (KEİDANREN)	51

ÖZET VE SONUÇ

Hiçbir ekonomide girişimciler ekonomi politikalarına ve iş hayatına esas olan prensipleri açıkça bilmeden ve ona gerekli katkıları yapmadan tam başarılı olamazlar. Büyük medeniyet ve sanayileşme hamleleri yöneticilerle halk, iş çevreleri ve bürokrasinin birbirleri ile çok sıkı kaynaşmaları ve birbirlerine devamlı güven duymaları sayesinde gerçekleşebilmiştir.

Türkiye bugün piyasa ekonomisi ve dışa açılmada belli bir mesafe kaydetmesine rağmen iş hayatımız, hala yıl içinde kendilerine nasıl bir vergi, nasıl bir fon ödemesi, nasıl bir elektrik veya su faturası gönderileceğinden habersiz ve bir anlamda geleceğe güven duygusundan mahrum olarak yaşamaktadır.

Geçmişte bazı yılların kararsız, anarşik ve başarısız olması veya olmaması bugün daha iyiyi istemeye, batının yıllarca önce eriştiği ekonomik yönetim seviyelerine geriden de olsa biraz daha süratle gitmeyi arzu etmemize mani değildir.

Türk iş çevreleri yakın bir Avrupa entegrasyonu açısından önümüzdeki on yılın ana ekonomik çizgilerini ve rotasını, kimler yönetirse yönetsin bugünden ana hatlarıyla bilmek ve iş programları ve yatırımlarını ona göre yapmak zorundadırlar. Bu, Türk toplumunun ve işadamlarının en doğal hakkıdır.

Ekonomik ve mali politikada yöneticilerin ne zaman, neyi, ne şekilde uygulamaya koyacaklarını, sorunları nasıl çözeceklerini, daha doğrusu gelecekteki politikalarını açıkça iş çevrelerine ve halka açıklamaları bugün kesin bir zorunluluk haline gelmiştir.

Gerçekten, demokrasi 4-5 yılda bir defa oy verilip aradaki süre zarfında herkesin sustuğu bir rejim değildir. Demokrasinin canlılığını koruması ve nefes alması için demokratik kuruluşların, sanayi birlik ve derneklerinin, ekonomik basının, üniversitenin, vatandaş topluluklarının devamlı fikir ve yorumlarının alınması ve ülke sorunlarına birlikte çare araştırılması şarttır. Kalkınma ve sanayileşme devamlı bir şekilde yaratıcı fikir ve uygulama ister. Sanayide yaratıcı fikir ve uygulama ise politikacılar ve bürokratlar yanında özellikle biz-

zat işin içinde olan grup ve bireylerin katkıları ile sağlanabilir. Bu gruplar esasen piyasa ekonomisinin hücresi mesabesinde olup onlarsız piyasa ekonomisi güçlkle yürütülebilir.

Diyalog içinde yürütülen şeffaf bir piyasa ekonomisi bir ütopya veya bir hayal değildir. Uzun yıllar devlet baba herşeyi bilir, halleder düşüncesinde olan yöneticiler ekonomik işlerle ilgili özel sektör işveren ve uzmanlarıyla ön istişareyi kendileri için bir zaaf telakki etmemelidirler.

TRT ve basınımızın bu konuda değerli hizmetleri olduğuna ve ilerde bu katkıları arttıracığına inanıyoruz.

Piyasa ekonomisi içinde iş hayatı ile ilgili olarak kurulan derneklerin amaçları şöylece özetlenebilir:

- Mesleki davranış kalıplarını saptama
- Üretim ve servisinin niteliğini belirleme
- Öğretim ve eğitim sağlama
- Üyeler arası bilgi aktarılması
- Diğer meslek kuruluşları ile ilişkiler
- Hükümet ve parlamento ile ilişkiler
- Kamuoyu ve basınla ilişkiler vs.
- Benzer dış kuruluşlarla mesleki ilişkiler.

Bir ülkede dernekleşmenin yoğunluğu demokraside alınan mesafenin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. Halen, Amerika Birleşik Devletleri'nde iş hayatı ile ilgili 200.000 dernek vardır. Bunların 18.000'i kendilerinin ulusal veya bölgesel olduklarını belirtmektedirler. Aynı şahısların birden fazla dernek üyesi olmaları olağan bulunmaktadır. Ortalama olarak bir şahsın 12 ve daha fazla dernekte üye olması normal karşılanmaktadır.

Nitekim, derneklerle ilgili hak ve hürriyetler bütün anayasalarda temel hak ve hürriyetler arasında sayılmıştır (1982 Anayasası, madde 33). Ayrıca, hiç kimse- nin bir derneğe üye olmaya ve kalmaya zorlanamayacağı hükme bağlanmıştır.

Yukarıda belirtilen nedenlerle, batıda ve diğer birçok ülkede özel sektör kuruluşları yasalarla kurulan kuruluşlardan ziyade bireylerin gönüllü iradeleriyle kurdukları dernekler aracılığı ile yürütülmektedir. Bu gelişme ülkede demokratikleşme sürecinin bir aşaması olarak vurgulanmaktadır. Örneğin, Japonya bu reformu

1860'larda yaparken, Portekiz 1974'de gerçekleştirebilmiştir. Avrupa Topluluğu'na giriş aşamasında bulunan Türkiye'de de temennimiz bu konudaki sosyal gelişmenin tedricen hızlandırılmasıdır.

Bu raporda, Avrupa Topluluğu'na üye ülkelerde ve Japonya'da özel sektör kamu sektörü arasında danışmanlık hizmetlerinin nasıl organize edildiği, muhtelif aşamalarda örnekleriyle açıklanmıştır.

Hızla dışa açılmayı ve kalkınmayı hedef alan hiçbir ülke bu sosyo ekonomik gelişmelerin dışında kalamaz ve onları görmezlikten gelemmez.

Bu noksanlığın giderilmesi şüphesiz Türkiye'nin AT'na olan tam katılma sürecini de süratlendirecek ve müzakereleri olumlu olarak etkileyecektir.

Bu amaçla, bütün bakanlıkların özel sektörle ilişkilerini kısıtlayan yasa ve kararların gözden geçirilmesi ve AT ülkelerinde olduğu gibi muhtelif seviyelerde kamu ve özel sektör ilgililerini biraraya getiren danışma birimleri ihdasının çok yararlı olacağını düşünüyoruz.

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bu araştırmanın amacı Avrupa Topluluğu'nda faaliyette bulunan özel sektör gönüllü kuruluşlarının Topluluk karar merkezleri ile nasıl bir çerçeve içinde diyalog yürüttüklerini ve nasıl bir çalışma düzeni sergilediklerini ortaya koymaktan ibarettir.

Modern demokrasilerin en belirgin özelliği muhtelif halk ve iş kesimlerinin demokratik gönüllü kuruluşlar şeklinde organize olmaları ve görüşlerini bu kanallardan devamlı bir şekilde merkezi otoritelere iletme olanaklarına sahip bulunmalarıdır.

Hukuki açıdan, bu kuruluşlar anayasaların sağladığı dernek kurma hürriyetine istinaden bağımsız bir statü içinde kurulmakta ve daha sonra aynı konuda faaliyet gösteren diğer kuruluşlarla birleşerek konfederasyonlar oluşturmaktadırlar.

Bu kuruluşlar, iş hayatı ile devamlı ilişkileri olan üyelerin görüşlerini, dolayısıyla kuruluşların durumlarını yansıtmaları açısından demokratik sürecin ayrılmaz bir parçasını oluşturmaktadırlar.

Roma Anlaşması'nda gönüllü kuruluşların danışman kurum olarak Topluluk hedeflerinin gerçekleştirilmesinde oynayacağı roller açıkça belirtilmiştir. Bu şekilde, merkezi otoritelerin gönüllü kuruluşlarla devamlı işbirliği içinde olmaları çağdaş demokrasinin ön koşulu olarak benimsenmiştir.

Ekonomik ve sosyal konularda diyalog, tarafların görüş açılarının düzeltilmesini sağladığından gerginliği ve grupların egoizmini azaltan önemli bir araç olmaktadır. Otoriteler gelecekle ilgili gelişmeleri de sık sık birbirlerine anlatmak suretiyle kesimlerin gelecek için güvenle çalışmalarını sağlamaktadırlar.

Diyalog sırasında tarafların birbirini dinlemesi, hiçbirşey gizlemeden görüş açısını belirtmesi, konuşmalarda amirane tavırlar takınmayarak birbirlerini ürkütmemeleri zorunludur. Diyalog sırasında tarafların kendilerini direksiyonda veya aynı gemide hissedebildikleri ölçüde sonuca daha kolay varılabilecekleri şüphesizdir.

Avrupa Topluluğu'nda danışman birimlerin amaçları şöyle özetlenebilir:

- AT üyelerindeki ekonomik gelişme ve sorunları araştırmak
- Üyelerine AT'ndaki gelişmeleri açıklamak
- Diğer Avrupa kuruluşları ile ilişkileri geliştirmek ve ortak konuları saptamak
- AT konularında üyelerinin ortak bir görüş etrafında birleşmelerini sağlamak
- Avrupalılaşıma hareketini hızlandırmak
- Üyelerinin başarıları için gerekli koşulları AT organlarına iletmek.

Bu kuruluşlar çalışmaları sırasında aşağıdaki kuruluşlarla sıkı ilişki içinde bulunmaktadır.

- 1) AT Ekonomik ve Sosyal Komitesi
- 2) AT Komisyonu ve Avrupa Konseyi (Ortak komitelerin periyodik toplantıları)
- 3) Avrupa Parlamentosu

Görüşler kamuoyuna ve ilgili kuruluşlara sözlü ve yazılı bilgi verme, toplantı, seminer, konferans düzenleme gibi çeşitli yollarla bildirilmektedir.

TÜSİAD 1982 Anayasasının hazırlıkları sırasında yurdumuzda ekonomik ve sosyal konularla ilgilenecek bir konseyin kurulması önerisini ilgililere iletmişti. Dönemin TÜSİAD Başkanı Sayın Ali Koçman 1982 yılı Genel Kurul toplantısında yaptığı konuşmasında bu sorunu şu şekilde ifade etmişti:

"İleri sanayi ülkelerinde devleti yönetenler devlet ve hükümet mekanizmasının dışında kalan kesimlerle diyalog kurmada ve aldıkları bilgileri değerlendirmede önemli başarılar kaydetmişler ve bu ilişkiyi adeta bir sistem haline getirmişlerdir. Hükümetimizin buna benzer çalışmalar yapmasını temenni ediyoruz.

Periyodik aralarla toplanacak olan kamu kesimi, özel kesim ve akademik çevrelerin katılacağı tamamen istişari mahiyette ve hükümetin ekonomik politikasını yönlendirmede fikir almasına yardımcı olacak bir "YÜKSEK EKONOMİK İSTİŞARE KONSEYİ" kurulmasını öneririz.

Kamu kesiminin sorunlarını yöneticilerinin ağızından dinlemek, akademik görüşlerin değerlendirmesini anlamak ve pratik hayatın içinden gelen özel sektörün sorunlarını gözden geçirmek bakımından Sayın Başbakanın başkanlığında toplanacak böyle bir kurulun kısa ve uzun vadeli makro ekonomik çatıyı çatmak bakımından çok yararlı olacağı ve Cumhuriyet hükümetlerine yardımcı olacağı kanaatini taşıyoruz.

Münferit, sektör veya firma bazında yapılan temaslar yerine böyle yapılacak toplu bir istişarenin üretken sonuçları her kesim tarafından müşahede edilecektir."

TÜSİAD önerileri kabul edilmiş olsa idi; bugün belki de sosyal kesimler arasında daha uyumlu çalışmalar yapılabilir, ekonomik ve mali istikrar Avrupa ülkeleri seviyesine yaklaşabilirdi.

Bu rapor günümüzde konunun tekrar kamuoyunda tartışılmasına zemin hazırlamak ve soruna çağdaş bir çözüm bulunmasına yardımcı olma amacıyla hazırlanmıştır.

BÖLÜM II

AVRUPA TOPLULUĞU ÜLKELERİNDE KAMU-ÖZEL KESİM DİYALOĞUNU SAĞLAYAN KURULUŞLAR

Ekonomik ve Sosyal Danışma Konseyleri

Birinci Dünya Savaşı'nın bitiminden sonra parlamenter demokratik yönetimlere ekonomik ve sosyal konularda devamlı ışık tutacak, özel sektörle ilgili sorunlarda hükümete danışmanlık yapacak ve hükümet-işveren-işçi üçlüsü arasındaki uyum ve diyalogu geliştirecek organların kurulması ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Bu amaca yönelik olarak ilk konsey, Fransa'daki sayılmazsa, 1948 yılında Belçika'da kurulmuştur. 20 Eylül 1948 tarihinde çıkarılan bir kanunla kurulan, Merkezi Ekonomik Konsey'in işlevi ulusal ekonomideki sorunlarla ilgili değişik görüşleri içeren raporlar hazırlayıp, bunları yetkili merkezlere sunmak olarak saptanmıştır. Bunu 1950 yılında Hollanda'da kurulan Konsey izlemiştir. Sonra sırasıyla İtalya (1957), Benelüks ülkeleri (1960), İngiltere (1962), Danimarka (1962), Lüksemburg (1966), İrlanda (1973), Yunanistan(1978) ve en son olarak da 1984 yılında Portekiz'de Danışma Konseyleri oluşturuldu. Pekçok Avrupa ülkesinde bu konseylerin yanısıra gerek ulusal, gerekse bölgesel düzeyde başka organlar da oluşturulmuştur. Örneğin İspanya'da tüm özerk bölgeleri temsil eden benzeri kurullar kurulmuştur.

Yukarda sözü edilen konseyler çoğulcu sistemi benimsemiş AT ülkelerinde demokratik sistem içinde varlığını sürdürmesi gereken organlar olarak görülmektedir. Ayrıca; diyaloga, katılıma ve değişik ekonomik ve sosyal çevrelerin temsiline dayalı olarak sosyal ve ekonomik yaşamın problemlerinin sağlıklı bir biçimde çözümlenmesinde birer araçtırlar.

Konseyler ulusal ekonomi ile ilgili değişik çevrelerin temsilcilerinin biraraya geldiği meclislerdir. Genelde herhangi bir yaptırımı olmayan konseylerin yetkileri tavsiye kurulu olmakla sınırlıdır. Bazı durumlarda ise konseylere danışılması zorunlu olmaktadır. Konseylerin başlıca işlevi, temsil ettikleri çevrelerin görüşlerini dile getirmek ve bunlar arasında diyalogu geliştirmektir. Bazı ülkelerde, Konsey ekonomi ve çalışma konularında hazırladığı yasa önerilerini parlamentoya sunabilmektedir. Yine bu Konseyler değişik ekonomik ve sosyal konular hakkında, bazen hükümetlerin talebi üzerine, raporlar hazırlamakta ve yaptığı araştırmalar yoluyla ekonomik-sosyal sorunlara yönelik çözüm önerilerini hükümete veya yetkili mercilere sunmaktadırlar. Böylece özel-kamu diyalogunun sağlıklı bir biçimde sağlanmasına ve sürdürülmesine yardımcı olmaktadır.

Konseyler parlamentonun veya hükümetin talebi üzerine yürütme alanında yapılan düzenlemeler hakkındaki görüşlerini belirtmektedirler. Ayrıca, ekonomik ve sosyal yaşama yönelik incelemelerini ve önerilerini de yayınlarak gelişmelere katkıda bulunmakta, Hükümetin veya Parlamentonun isteği üzerine veya kendi çalışmalarına yardımcı olmak üzere sosyal ve ekonomik konularda anketler yapmaktadırlar.

Konseylerde değişik çevrelerin temsilcileri biraraya gelmektedir. Genelde, işçi-işveren temsilcilerinin yanısıra serbest meslek sahipleri ve uzmanlar da bu kurullarda yer almaktadır. Örneğin, İtalya'da faaliyet gösteren Danışma Konseyi'nde durum böyledir. Başkan dışında 79 kişiden oluşan Konsey'in 25 üyesi ücretli çalışanlardan, 13'ü serbest meslek kesiminden, 17'si hür teşebbüs temsilcilerinden, 4'ü kamu teşebbüslerinden ve belediyelerden, 20'si ise uzmanlardan oluşmaktadır.

İşçi-işveren kesimi değişik iş kollarından gelen ve her iş kolu için belirli sayıda kişiyle temsil edilmektedir. İşçi-işveren örgütlerinin önerileriyle devlet başkanı veya görevlendireceği yetkili bir kişi/kurum tarafından bir kararnameyle atanan temsilciler belirlidir süre için görevde kalmaktadırlar. Örneğin bu süre Belçika'da 4 yıl, İtalya'da ise 3 yıldır. Serbest meslek sahipleri temsilcileri de değişik iş kollarından meslek örgütlerinin önerileriyle belirli sayıda atanmaktadır. Uzmanların seçimi ve atanması ise ülkelere göre değişiklik göstermektedir. Örnek olarak İtalya'da 20 uzmanın 8'i devlet başkanı tarafından atanırken, 3 'ü üniversiteler, geriye kalan 9 tanesi ise değişik örgüt ve kuruluşlar tarafından belirlenmektedir. Buna karşın Belçika'da uz-

manlar diğer kesimlerin temsilcileri tarafından atanmaktadır. Bazı ülkelerde ise uzmanlar bu kurulda yer almamaktadır.

Genelde Konseyler'in işleyişlerini düzenleyen kendi iç tüzükleri bulunmaktadır. Tüzük, Devlet Başkanının ve Hükümetin onayından geçmektedir.

Konsey Başkanı Parlamento, Hükümet ve bölgelerle Konsey arasındaki ilişkiyi, değişik Komisyonlar arasında koordinasyonu sağlamakta ve işbölümünün yapılmasına önayak olmaktadır. Konseylerde Genel Sekreterlik ve Başkan Yardımcıları ile Yönetim Komitesi'nden oluşan bir büronun yanısıra, değişik konular üzerinde çalışmalar yapan Komisyonlar da bulunmaktadır. Genel Sekreterliğin görevi gündelik işleri yürütmek ve yönetim görevini yerine getirmektir.

Danışma Konseylerinin bütçeleri bazı ülkelerde doğrudan Konsey tarafından belirlenirken, diğer bazı ülkelerde ise yetkili mercilerle birlikte hazırlanmakta ve her iki durumda da parlamento veya Bakanlar Kurulu tarafından onaylanmaktadır. Örneğin İtalya'da Genel Sekreterliğin hazırladığı bütçe önerisi Genel Kurul'un onayına sunulmakta ve sonra parlamentoda da görüşülerek son halini almaktadır. Buna karşın, Fransa'da Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanıp parlamentonun onayına sunulmaktadır. Hollanda'da ise Konsey kamu kuruluşu sayılmadığından, konseyin çalışmaları katılımcı kuruluşlar tarafından finanse edilmektedir.

Konseylerin bünyesinde çeşitli sosyo-ekonomik konularla ilgilenen komisyonlar veya gruplar bulunmaktadır. Bu komisyonlar başkanın isteği üzerine ilgilendikleri konuyla ilgili raporlar hazırlayıp Genel Kurula sunarlar. Bazen çalışma konuları doğrudan Genel Kurul tarafından belirlenmektedir. Bu Komisyonların ilgilendikleri konular arasındamali ve ekonomik politikalar, çalışma sorunları, tarım, tabii kaynaklar, sınaii üretim, ulaşım, haberleşme, enerji, turizm, ticaret, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, bankacılık ve bu sektörlerle ait sorunlar sayılabilir.

Genel Kurul Toplantıları belirli periyodlarla yapılmaktadır. Ancak olağanüstü bir durumda Başkan üyeleri toplantıya çağırabilmektedir. Örneğin İtalya'da toplantılar tatile rastlamadığı sürece Şubat, Nisan, Haziran ve Ekim aylarının ikinci günü yapılmaktadır. Fransa'da ise Konsey ayda bir veya iki defa toplanmaktadır. Belçika'da ise genel olarak üç ayda bir toplanmaktadır. Görüldüğü gibi toplantı periyodları ülkelere göre değişiklik göstermektedir.

Konseyler kanun teklifleri, yüksek öğrenim, teknoloji eğitimi, iş yasaları, ilaç sektörü, sağlık sorunları gibi sosyal konularda çalışmalar yürütmekte ve bu konularla ilgili raporlar hazırlamaktadır. Gündelik hayata ilişkin spor, kültür, basın-yayın, kırsal alandaki yaşamın zenginleştirilmesi vb. konuların yanı sıra, tarımsal üretime veya enerji, haberleşme gibi önemli sektörlerle ilişkin görüşlerini de hükümete sunmaktadırlar. Konseyler, belli aralıklarla ekonomik konjonktüre ilişkin gözlemlerini açıklarlar. Ancak bunun yöntemleri de ülkelere göre farklılıklar göstermektedir. Örneğin Fransa'da, söz konusu ekonomik konjonktür raporları yılda iki kez hazırlanmakta ve Konsey kalkınma planının hazırlanmasına ve uygulanmasına katkıda bulunmaktadır. Belçika'da ise Konsey, Planlama Bürosu ile ilişki içinde bulunmaktadır. Hemen hemen tüm ülkelerde Konsey tarafından yapılan araştırmalarda ağırlık ekonomik durumun incelenmesindedir. Hazırlanan raporlar, araştırmalar yayın yoluyla kamuoyuna duyurulmaktadır.

Topluluğa üye ülkelerden sadece Yunanistan'da Ekonomik ve Sosyal Danışma Konseyi çalışmamaktadır. Bunun dışında Portekiz'deki Konseyin kuruluşu ise çok yakın bir zamanda gerçekleşmiştir (1984). Topluluk üyesi ülkelerdeki konseylerin tümünün Avrupa Topluluğu Ekonomik ve Sosyal Komitesi ile sıkı ilişkileri bulunmaktadır. Konseyler faaliyette bulundukları tüm ülkelerde parlamentoya, hükümete veya diğer bazı yönetim kademelerine yönelik bir nevi danışmanlık görevi sürdürürler.

Avrupa Topluluğu'na üye ülkelerde faaliyette bulunan Sosyal ve Ekonomik Konseyler şunlardır:

Ülke	Kuruluşun Adı	Kuruluş Tarihi
Belçika	Merkezi Ekonomik Konsey (CCE)	1948
Belçika	Ulusal Çalışma Konseyi (CNT)	1952
Fransa	Ekonomik ve Sosyal Konsey (CES)*	1958
İrlanda	Ulusal Ekonomik ve Sosyal Konsey (NESC)	1973
İtalya	Ulusal Ekonomi ve Çalışma Konseyi (CNEL)	1957
Lüksemburg	Ekonomik ve Sosyal Konsey (CES)	1966
Hollanda	Ekonomik ve Sosyal Konsey (SER)	1950
Portekiz	Sosyal Danışma Daimi Konseyi (CPCS)	1984
İngiltere	Ulusal Ekonomik Gelişme Konseyi (NEDC)	1962
Danimarka	Ekonomik Konsey	1962
Benelüks Ülkeleri	Ekonomik ve Sosyal Danışma Konseyi (CCES)	1960
Batı Almanya	Bavyera Senatosu	1946

*1925 yılında kurulan, ancak İkinci Dünya Savaşı sırasında işlevini yitiren Konsey yerine kurulan yeni Konsey

İspanya'da tüm ülkeyi temsil eden bir Danışma Konseyi faaliyet göstermemektedir. Bunun yerine yakın zamanda kurulmuş olan özerk bölgelere ait Konseyler bulunmaktadır.

AT'NDA EKONOMİK VE SOSYAL DANIŞMA KONSEYLERİ

Üye ülke	Kuruluş Yılı	Üye Yapısı	Yönetim Organı	Komisyon ve Çalışma Grupları	İnisiyatif*	Danışmanlık Yaptığı Merciler	Çalışma Türleri	Faaliyetler
Belçika (CEE)	1948	İşveren 22 İşçi 22 Uzman 6 Toplam 50	-Başkan -4 Başkan Yardımcısı -8 Üye	-6 Bölüm -Özel komisyonlar -2 özel komisyon -Sektörel gruplar	Evet	-Bakanlıklar -Yasama organı	-Bildiriler -Raporlar -İncelemeler	-Üye toplantıları -Görüşlerin yansı- tıldığı yayın ve raporlar -Ekonomik durum aylık notlar -Yıllık faaliyet raporu
Fransa (CES)	1958	Ücretli İşverenler Serbest Meslek Tarım Kooper. Tarım dışı koop. Yardımcı Kur. Sosyal faaliyet. DOM-TOM Yurtdışındaki Fransızlar Uzmanlar Toplam	69 72 3 10 5 4 17 8 2 40 230	14 ile 18 üye -Başkan -4 Başkan Yardımcısı -2 İdare Amiri -4 Sekreter -Diğer üyeler	-Herbiri 27 üyeden oluşan 9 bölüm -Özel Plan Komisyonu -Geçici Özel Komisyon	Evet	-Hükümet -Bildiriler -Raporlar -İncelemeler	-Konsey toplantıları -Konsey ile ilgili yönet- melik ve kararnamele- ri için bölümlere ve Genel Kurula toplantı daveti, bildiriler, raporlar -Basın-yayın araçlarında yaygın tanıtım
İRLANDA (NESC)	1973	Başkan Tarım Örgütleri İrlanda Sanayi Konfederasyonu İrlanda Sendika- lar Konfederas. Hükümet Temsil. Maliye ile Kamu İşleri Bakanlık- larından Gen.Sek. Toplam	5 5 5 5 3 23	-3 Çalışma Grubu -Özel Komite ve Yöneticiler Komitesi	Evet	-Hükümet	-Raporlar	-Konsey genel toplantı ve oturumları -Her raporun yayınlanma- sından iki gün önce ba- sın toplantısı -Haberleşme broşürleri

AT'NDA EKONOMİK VE SOSYAL DANIŞMA KONSEYLERİ

Üye Ülkeler	Kuruluş Yılı	Üye Yapısı	Yönetim Organları	Komisyon ve Çalışma Grupları	İnisiyatif* Yaptığı Merciler	Danışmanlık Türleri	Faaliyetler
İTALYA (CNEL)	1947	Başkan Ücretli Çalışanlar Serbest Meslek İşveren Kamu Kırsal Toplam	Başkan -2 Başkan Yardımcısı (Ayrıca bir başkanlık komitesi de bulunmaktadır).	-5 Daimi Komisyon -İç Tüzük Komitesi	Evet -Parlamento -Hükümet -Bölgeler	-Yasal düzenlemelerle ilgili görüşler -İncelene ve öneriler -Kamun teklifleri -Araştırma ve anketler	-Konsey toplantıları -CNEL bülteninin yayını ile yapıldığı gibi haberleşme notları aracılığıyla kamuoyuna yönelik tartışmalar -Yönetim organı bazı tartışma konuları üzerine yayın yapılmasına karar verebilir
HOLLANDA (SER)	1950	İşveren İşçi Uzman Toplam	Başkan -2 Başkan Yardımcısı -9 Üye	-Daimi veya geçici Komisyonlar -Çalışma Grupları	-Hükümet	-Bildirimler -Kamun hukuku meslek örgütlerinin görüşlerini -Ekonomik yaşamdaki yeni gelişmeler üzerine uyarılar -Bazı kanunların yürütülmesine katkıda bulunma (Yönetmelik gücü)	-Konsey toplantıları -Bağlayıcı Yönetmelik ve yönetmelik önerilerinin yayınlaması -Düşüncelerin kitap ve broşür biçiminde yayınlaması -"SER Bülteni"(aylık) ve iş çevresinin sorunları üzerine üç ayda bir rapor yayını
PORTEKİZ (CPCS)	1984	Hükümet İşveren İşçi Toplam	Başkan -5 Başkan yardımcısı (1 Bakanlık temsilcisi, 2 işçi temsilcisi, 2 işveren temsilcisi)	-3 uzmanlaşmış bölüm	Evet -Hükümet	-Bildirimler -Tavsiyeler -İncelemeler	Her durumda Yönetim Organı'nın belirlediği konular üzerine halka açık toplantılar
İNGİLTERE (NEDC)	1962	Hükümet CBI Temsilcileri TUC Temsilcileri Ulusal Sanayi Bağımsızlar NEDO Genel Müdürü Toplam	--	-42 sektörel Çalışma Grubu	--	-İncelemeler -Raporlar	-Geniş Tanıtım: Basın, yayınlar, iletişim araçları, seminerler, konferans ve sergiler. -Halkla ilişkiler servisi

AT'NDA EKONOMİK VE SOSYAL DANIŞMA KONSEYLERİ

Üye ülke	Kuruluş Yılı	Üye Yapısı	Yönetim Organı	Komisyon ve Çalışma Grupları	İnisiyatif* Yaptığı Merciler	Danışmanlık Çalışma Türleri	Faaliyetler
DANİMARKA	1962	En fazla 27 -3 ekonomi politik uzmanı -Meslek örgüteleri ile sosyal kuruluşlar tarafından seçilen 24 danışman (4 tane- si ekonomik konular- da uzman).	-3 ekonomi politik uzmanı	--	--	-Hükümet.	-Raporlar (Hükümete sunulan) Yönetim organının saptadığı konular üzerine raporların yayını
BATI ALMANYA	1946	Tarım 11 Sanayi ve Ticaret 5 Zanaatkarlar 5 Sendikalar 11 Serbest Meslek 4 Kooperatifler 5 Dini Topluluk 5 Hayır Kurumları 5 Üniversiteler 3 Kollektifler 6 Toplam 60	-Başkan -Birinci ve İkinci Başkan Yardımcıları -4 Sekreter	-Daimi Komisyon -6 Özel Komisyon -Alt-Komiteler	Evet	-Bavyera Hükümeti	-Danışma görevi -Kanun teklifi -Kanunlar üze- rine uzman raporları -Mali ve Anaya- sa ile ilgili referandumla gidebilecek kanunlar üze- rine görüşler -Yasanaya katılma -Hükümete öne- riler -Gelen başvuruları incelenir -Bütçe üzerine görüşler -Anayasa başvu- ruları ve hukuki davalarla ilgi- li görüş bil- dirme

AT'NDA EKONOMİK VE SOSYAL DANIŞMA KONSEYLERİ

Üye Ülke	Kuruluş Yılı	Üye Yapısı	Yönetim Organı	Komisyon ve Çalışma Grupları	İnisiyatif*	Danışmanlık Yaptığı Merciler	Çalışma Türleri	Faaliyetler
AET (CES)	1957	İşveren 57 İşçi 65 Değişik 67 Meslekler Toplam 189	-Başkan -2 Başkan Yardımcısı -27 üye -Genel Sekreter (her grubu temsil eden 9 üye)	9 bölüm vardır: -Tarım -Ekonomik, mali ve parasal sorunlar -Enerji, nükleer sorun ve araştırma -Çevre, halk sağlığı ve tüketim -Dış ilişkiler -Sanayi, ticaret -Zanaat ve hizmetler -Bölgesel gelişme, çevre düzenlenesi ve kentleşme -Sosyal, ailevi, eğitim ve kültür sorunları -Ulaştırma ve haberleşme -Sektörel olmayan konular için alt komiteler	Evet	-AT Konseyi ve Komisyonu -Avrupa Parlamentosu (AET'nin görüşü)	-Bildiri ve haberleşme raporları -Konferanslar	Komite'nin görüşlerinin AT Resmi Gazetesi'nde yayınlaması, C serisi ve -Aylık bültenler -Yıllık raporlar -önemli görüşler üzerine broşürler

* Konseyler bazı konular hakkında bazen yetkili mercilerin talebi üzerine, bazen de kendi inisiyatifini kullanarak araştırma yapabilir, raporlar hazırlayabilir. Konseyler çalışma konularını kendi inisiyatifleriyle saptayabilmektedir.

BÖLÜM III

BİR ULUSAL DANIŞMA KONSEYİ ÖRNEĞİ: FRANSA'DA EKONOMİK VE SOSYAL KONSEY

1925 yılında yayınlanan bir Kararname ile Fransa'da "Ulusal Ekonomi Konseyi" kurulmuştur. Bu kuruluşun oluşturulmasındaki amaç, ekonomik yaşamı ilgilendiren sorunlar üzerinde araştırma yapılması ve iş örgütlerinin değişik konular üzerine düşüncelerinin kamuya daha iyi bir şekilde yansıtılması idi. 1936 yılında çıkarılan bir kanunla Konsey'in üye sayısı arttırılmış ve faaliyet alanı genişletilmiştir. İkinci Dünya Savaşı sırasında Fransa'nın işgali ve Vichy Hükümetinin kurulması ile birlikte Konsey ortadan kalkmış, ancak 1946 Anayasası ile birlikte yeniden kurulmuştur. Yeni kurulan Konsey de daha önceki gibi danışmanlık görevini üstlenmiştir. Ekonomik, mali ve sosyal konulara ilişkin tüm sorunları inceleyen Konsey, ulusal ekonomiye ilişkin planların hazırlanmasında hükümetlere danışmanlık yapmaktadır.

Ekonomik ve Sosyal Konsey; tarım, sanayi, ticaret ve zanaat ile ilgili tüm problemler ve istihdam, ihracat, Avrupa'da ekonomik işbirliğini kapsayan konular üzerine çalışmalar yapmaktadır. Çalışmalara ilişkin talepler ya doğrudan hükümetten gelmekte, ya da Konsey kendi inisiyatifini kullanarak çalışmaya karar vermektedir. Anayasa'nın 70'inci maddesinde "Ekonomik ve sosyal konularla ilgili tüm kanun tekliflerinde Ekonomik ve Sosyal Konsey'in fikrinin alınması gerekir" denmektedir. Bu maddeye dayanarak Hükümet Konsey'in görüşünü almaktadır. Konsey'in görüşlerini yansıttığı yayınların önemli bölümü sosyal sorunlara ilişkindir. Bunların arasında çalışma koşullarına ilişkin sorunlar, kamu ve özel sektör çalışanlarının sorunları, iş dünyası ile ilgili sorunlar sayılabilir. Konsey'in değişik konulara ilişkin görüşleri özellikle Genel Kurul'da tartışılmakta, ardından rapor halinde kamuoyuna sunulmaktadır. Ayrıca özel olarak Devlet Başkanı'na, Hükümete ve meclisli parlamentoya sunulmak üzere raporlar da hazırlanmaktadır.

Ekonomik ve Sosyal Konsey beş yıllık bir süre için seçilen 230 üyeden oluşmaktadır. Konsey'de belli başlı ekonomik ve sosyal çevrelerin temsil edilmesi kanun gereğidir. Bu prensibe ilaveten, her kesimin temsilcilerinin bizzat o kesim veya temsil eden kuruluşlar tarafından seçilmesi prensibi de benimsenmiştir.

4

Konsey'in üye yapısı aşağıdaki gibidir:

1. İşçi	69
2. İşveren	72
- Tarım-dışı	27
- Zanaatkâr	10
- Kamu sektörü	10
- Tarım	25
3. Serbest meslekler	3
4. Tarım Kredi Kooperatifleri	10
5. Tarım-dışı Kooperatifler	5
6. Tarım-dışı yardımlaşma kurumları	4
7. Sosyal faaliyetler	17
8. Denizaşırı Fransız toprakları	8
9. Yurtdışındaki Fransızlar	2
10. Ekonomik, sosyal, kültürel ve teknik alanda uzmanlar	10

İşçi temsilcileri değişik işçi kuruluşları (CFDT, CFTC, CGT, FO, CGC, FEN) tarafından belirlenmektedir. Tarım-dışı işveren temsilcileri (CNPF), Küçük ve Orta İşletmeler Konfederasyonu ile Sanayi ve Ticaret Odaları Birliği (APCCI) tarafından ortak olarak seçilmektedir. Zanaatkâr, tarım, serbest meslek, kooperatif ve yardımlaşma kurumu temsilcileri değişik iş ve meslek örgütleri tarafından belirlenmektedirler.

Ekonomik ve Sosyal Konsey'in çalışmaları büro tarafından yönlendirilmektedir. Büro 14 veya 18 üyeden oluşmaktadır. Büroda Başkan'ın yanısıra 4 başkan yardımcısı, 2 meclis amiri ve 4 sekreter görev yapmaktadır. Büronun temsilci yapısı Konsey'in temsilci yapısını yansıtmak zorundadır. Genel Kurul tarafından seçilen Başkan Konsey ve çalışmaları üzerinde tam yetkiye sahiptir. Başkan Büroyu toplantıya çağırıp, toplantılara başkanlık etmekte ve gündemini saptamaktadır. Ayrıca Genel Kurul'u da toplantıya çağırma yetkisi bulunmaktadır. Büro Ekonomik

ve Sosyal Konsey'in yönetim organıdır. Hangi araştırmanın hangi bölüm tarafından yapılacağına ve iş bölümüne Büro karar verir.

Genel Sekreter, Başkan'ın gözetimi altında, Konsey'in işlerini yürütmekte ve organize etmektedir. Büronun önerisi üzerine Devlet Başkanı'nın kararnamesiyle atanan Genel Sekreter Büronun tüm müzakerelerine katılmakta ve tutanakları hazırlamaktadır. Genel Sekreterin ikili bir sorumluluğu vardır: Konsey'in çalışmalarını yürütmek ve organize etmek, Büro tarafından hazırlanan raporların hazırlanmasına ve en iyi şekilde sunulmasına özen göstermek.

Konsey bütçesi Maliye Bakanlığı ile birlikte hazırlanmakta ve Başbakanlığın hizmetlerine ayrılan bütçeye dahil edilerek Parlamento'da oylanmaktadır. Konsey'in bütçesi devlet bütçesinin yüzde 0.01'ini aşamaz. Bütçesinin kontrolü Büroda görev yapan iki meclis amiri tarafından yapılan Konsey'in 1986 yılı bütçesi 123.5 milyon Fransız Frankı idi.

Konsey bünyesinde faaliyet gösteren 18 ayrı sosyo-ekonomik kesimi temsil eden gruplar vardır. Her grubun bir Başkanı bulunur. Grup başkanları düzenli olarak Konsey Başkanı ile biraraya gelerek, Konsey'in çalışmaları hakkında bilgi alarak bunları kendi gruplarına aktarırlar. Herbir grubun kendi ilgi alanına giren Konsey'in çalışmalarına ilişkin toplantı gündemini belirleme yetkisi vardır. Gruplar Konsey'in ilgi alanı içinde olmak koşuluyla herhangi bir sorun üzerine görüş bildirebilirler veya bir konuda araştırma yapabilirler. Ancak, bildirilen görüşlerin siyasi tercihlerin ışığında şekillenmemiş olması gerekmektedir. Çünkü Konsey siyasi bir kuruluş değildir. Her grup Genel Kurul'u ve Komisyon toplantılarını izlemek üzere bir sekreteri görevlendirir.

Konsey bünyesinde faaliyet gösteren Daimi Komisyonlar bir kararname ile belirtilmiştir:

- Sosyal İşler Komisyonu (Nüfus, aile, sağlık, sosyal güvenlik)
- Çalışma Komisyonu (iş, çalışma koşulları, iş ilişkileri)
- Bölgesel Ekonomi Komisyonu (Ulaşım, özerklik)
- Şehirleşme, Çevre, Kültür ve Turizm Komisyonu
- Mali İşler Komisyonu (para, mevduat, kredi, vergi, firmaların finansmanı ve yönetimi)
- Dış İlişkiler Komisyonu
- Araştırma, Üretim ve Teknoloji Komisyonu (Enerji, genel araştırma, ticari ve sınai faaliyetler)

- Tarım ve Gıda Komisyonu
- Genel Ekonomik Sorunlar Komisyonu

Herbir Komisyon, Konsey üyesi 22 temsilciden oluşmaktadır. Komisyonlarda görev alacak danışmanların dağılımı grupların önerisi ve Genel Kurul'un onayıyla Büro tarafından yapılmaktadır. Bu dağılım tüm sosyo-ekonomik kesimleri herbir Komisyon'da eşit olarak temsil edecek şekilde gerçekleştirilmektedir. Eğer bir konuda yapılacak araştırma herhangi bir Komisyonun ilgi alanına girmiyorsa, Büro bu konuda yeni bir Komisyon oluşturma yetkisine sahip bulunmaktadır. Bu Komisyonlar, ilgi alanları ile ilgili raporlar ve Genel Kurul'a sunulmak üzere görüş önerileri hazırlamakta, araştırmalar yapmaktadırlar. Komisyonlar tarafından yapılan araştırmalar Büro tarafından bir rapor haline getirilerek, görüş bildirilmek üzere Genel Kurul'un onayına sunulmaktadır.

Konsey Genel Kurul'u tüm üyelerden oluşmakta ve ayda bir-iki defa toplanmaktadır. 1984 yılına kadar halka kapalı yapılan toplantılar, bu tarihten itibaren halka açık yapılmaya başlanmıştır. Ancak, Genel Kurul toplantısının kapalı yapılmasına da karar verebilmektedir. Genel Kurul'un gündemi genel olarak üç başlık altında toplanmaktadır:

- 1) Görüşme reddi: Görüşülmesi gerekli olmayan konuların saptanması.
- 2) Ön Tartışma: Genel tartışmaya geçmeden önce, görüş önerisi üzerine raportörün bilgi vermesinden sonra gündem üzerine tartışma.
- 3) Karşı Proje: Genel tartışma sonrasında bir görüş önerisinin yerine bir başkasının konması.

Konsey tarafından benimsenen görüşler kamu yetkililerine bir raporla birlikte iletilmektedir. Bu raporla birlikte bu görüşlerin neden kabul edildiğini veya edilmediğini açıklayan kısa bir açıklama da verilmektedir.

Konsey'in ve Komisyonların toplantı çağrıları, Konsey'i ilgilendiren Kararname ve Yönetmelikler Resmi Gazete'de "Ekonomik ve Sosyal Konsey'den Haberler" başlığı altında yayınlanmaktadır. Bunun yanında, Konsey'in görüşlerine, raporlarına ve incelemelerine de Resmi Gazete'de yer verilmektedir.

Konsey değişik konularla ilgili olarak çeşitli faaliyetlerde (rapor, toplantı, seminer, anket, inceleme) bulunmaktadır. Sosyal yaşama ilişkin olarak; yüksek

öğrenim, teknoloji eğitimi, çalışanlar, kimya endüstrisi, sağlık problemleri konularında kanun teklifleri hazırlamaktadır. Gündelik yaşamla ilgili olarak sportif ve kültürel faaliyetler, kırsal alanda yaşam standartlarının iyileştirilmesi gibi konularda da görüşlerini kamuoyuna sunmaktadır. Tarımsal sorunlarla ilgili olarak da Konsey'in görüşlerine başvurulmaktadır. Hükümet geçmişte enerji elde edilmesinde hangi kaynakların kullanılması gerektiği ve nükleer enerjiden faydalanıp faydalanılamayacağı konusunda birçok kere Konsey'in görüşlerine başvurmuştur (1981 ve 1984).

Konsey değişik konularla ilgili görüşlerini kamuoyuna hazırlanan raporlar aracılığıyla sunmaktadır. Konsey'in rapor ve incelemelerini esas olarak iki bakış belirlemektedir: Birincisi, çalışmalar talep edilen güncel konulara göre yönlendirilmektedir. Raporların yayınlanma olasılığı, kamuoyu ve sosyo-ekonomik gruplar tarafından dikkate alınmasına bağlı olarak artabilmektedir. İkincisi, çalışmaların içeriği ve kalitesi konusunda tam bir görüşbirliği söz konusudur.

Konsey'in çalışmaları oldukça geniştir, yukarda belirtilenler sadece küçük bir bölümünü oluşturmaktadır.

Konsey'in yurtiçi ilişkilerinin yanısıra, uluslararası ölçekte faaliyette bulunan kuruluşlarla da ilişkisi bulunmaktadır. Fransa Ekonomik ve Sosyal Konseyi Avrupa Topluluğu bünyesinde faaliyet gösteren Ekonomik ve Sosyal Komite ile yakın ilişkiler içindedir. Bunun yanında, AT üyesi ülkelerin ekonomik ve sosyal karakter taşıyan kuruluşları ile ilişkileri uzun yıllardır sürmektedir. Ayrıca; Kanada, Fildişi Kıyısı, Senegal, Gabon ve Kuzey Afrika ülkelerinde bulunan benzeri kuruluşlarla da ilişkileri bulunmaktadır.

BÖLÜM IV

AVRUPA TOPLULUĞU'NDA DANIŞMA HİZMETİ: EKONOMİK VE SOSYAL KOMİTE

25 Mart 1957 tarihinde imzalanan Roma Anlaşması'nın 193'üncü maddesi aynen şöyledir:

"İstişari nitelikte bir Ekonomik ve Sosyal Komite kurulur. Komite, ekonomik ve sosyal hayatın çeşitli kesimlerinin, özellikle üreticiler, çiftçiler, taşımacılar, işçiler, küçük esnaf ve zanaatkarlar, serbest meslek sahipleri ve kamu yararına çalışan işletmelerin temsilcilerinden oluşur."

Avrupa Topluluğu'na üye ülkelerin çoğunda olduğu gibi, Topluluk düzeyinde faaliyet gösteren Ekonomik ve Sosyal komite adı altında bir Danışma Konseyi bulunmaktadır. 1958 yılında kurulan bu Komite'de 189 temsilci yer almaktadır.

Aynı anlaşmanın, İspanya ve Portekiz'in Katılma Anlaşmasıyla değiştirilen 194'üncü maddesinde ise Komite'nin üyelerine ilişkin bilgiler verilmektedir:

"Komite üyelerinin sayıları aşağıdaki gibi saptanmıştır:

Belçika	12
Danimarka	9
Almanya	24
Yunanistan	12
İspanya	21
Fransa	24
İrlanda	9
İtalya	24
Lüksemburg	6
Hollanda	12
Portekiz	12
Birleşik Krallık	24

Komite üyeleri, dört yıl için Konsey tarafından oybirliğiyle atanır, görev süreleri yenilenebilir.

Komite üyeleri kişisel niteliklerine göre seçilir ve hiçbir zorlayıcı direktifle bağlanamaz."

Söz konusu anlaşmanın 195, 196, 197 ve 198'inci maddeleri de Ekonomik ve Sosyal Komite'nin kuruluşu ve işleyişi ile ilgilidir. Bu maddeler Komite Başkanının, yönetim organının ve üyelerinin seçiminin nasıl yapılacağına, Komite'nin çalışma alanının ne olduğuna ve gerekli durumlarda Komite'ye danışılmasının zorunlu olduğuna ilişkin kararları kapsamaktadır.

Topluluk içinde yeralan ülkelerin tüm sosyal ve ekonomik kuruluşları dolaylı veya dolaysız olarak bu Komite'de temsil edilmekte ve bu Komite aracılığıyla seslerini duyurabilmektedirler. Topluluk bünyesinde değişik konularda ortaya konan politikalar üzerinde farklı sosyo-ekonomik çevrelerin görüşleri bu Komite aracılığıyla duyurulmaktadır. Üyeleri arasında pekçok yetkin uzmanın da yer aldığı Ekonomik ve Sosyal Komite farklı çıkar grupları, ülkeler ve bölgeler arasında ortaya konan politikalara veya sorunların çözümüne yönelik bir fikir birliğinin oluşmasını sağlamaktadır. Ekonomik kriz Ekonomik ve Sosyal Komite'nin dikkatlerini önceliği olan birçok soruna yöneltmiştir: İstihdam sorunu, Topluluk içindeki küçük ve orta ölçekli sanayicinin rekabet gücünün arttırılması, tek pazarın oluşturulması, bilimsel ve teknik araştırmaların teşvik edilmesi, tarım politikasının güncel taleplere uygun hale getirilmesi, çevre koruması, Topluluğun dünya ticaretindeki rolünün güçlendirilmesi ve Topluluk içinde yer alan az gelişmiş yörelere yönelik yeni projelerin geliştirilmesi. Yukarıda sayılan tüm bu sorunlar Ekonomik ve Sosyal Komite tarafından incelenmektedir. Bu Komite, ayrıca sosyo-ekonomik entegrasyonun 12 ülke üzerindeki etkileri ve ortaya çıkacak sorunlar üzerinde de çalışmalar yürütmektedir.

Ekonomik ve Sosyal Komite, Avrupa Komisyonu ve Bakanlar Konseyi ile doğrudan bağlantılı olarak çalışmaktadır. Avrupa Parlamentosu ile doğrudan ilişkisi bulunmamaktadır. Komite yönetimi Başkan'ın yanısıra bir büro ve sekreteryadan oluşmaktadır. Bunların altında değişik ekonomik sektörlerle ve konularla ilgilenen 9 bölüm yer almaktadır. 189 kişiden oluşan Genel Kurul'da ise üç ayrı sosyo-ekonomik çevre temsil edilmektedir: İşverenler, işçiler ve değişik çıkar grupları. Temsilciler üye ülkelerin hükümetleri tarafından önerilmekte, Avrupa Top-

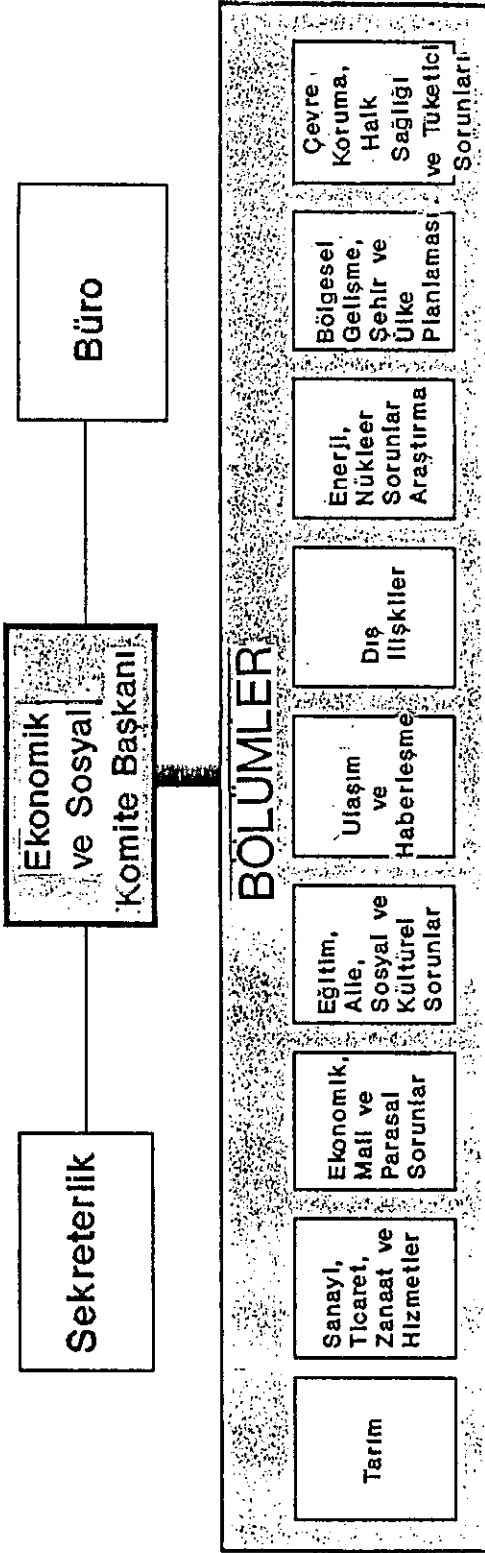
luluğu Konseyi tarafından dört yıllık bir süre için atanmakta ve bu süre yenilenebilmektedir. Komite üyeleri sadece toplantılar için Brüksel'e gelmekte, normal zamanda çalışmalarını kendi ülkelerinde sürdürmektedirler. Komite başkanı ve Büronun 30 üyesi Komite tarafından kendi üyeleri arasından iki yıllık bir süre için Genel Kurul'da seçilmektedir. Genel Kurul toplantıları ise yılda en az 10 kere yapılmaktadır.

İşveren kesimini temsil eden grup UNICE, CEEP, Sanayi ve Ticaret Odaları Daimi Konferansı ve toptan-perakende tüccarlarını temsil eden diğer kuruluşlarla sıkı ilişkiler içinde bulunmaktadır. Çeşitli kesimler 67 üye tarafından Komite'de temsil edilmektedir. Bu temsilciler çiftçiler, küçük firma sahipleri, kooperatif üyeleri, bilim adamları, çevreciler, teknokratlar, serbest meslek sahipleri, tüccarlar vb. arasından seçilmektedir. Komite üyelerinin 57'si işveren temsilcilerinden, 65'i ise işçi temsilcilerinden oluşmaktadır.

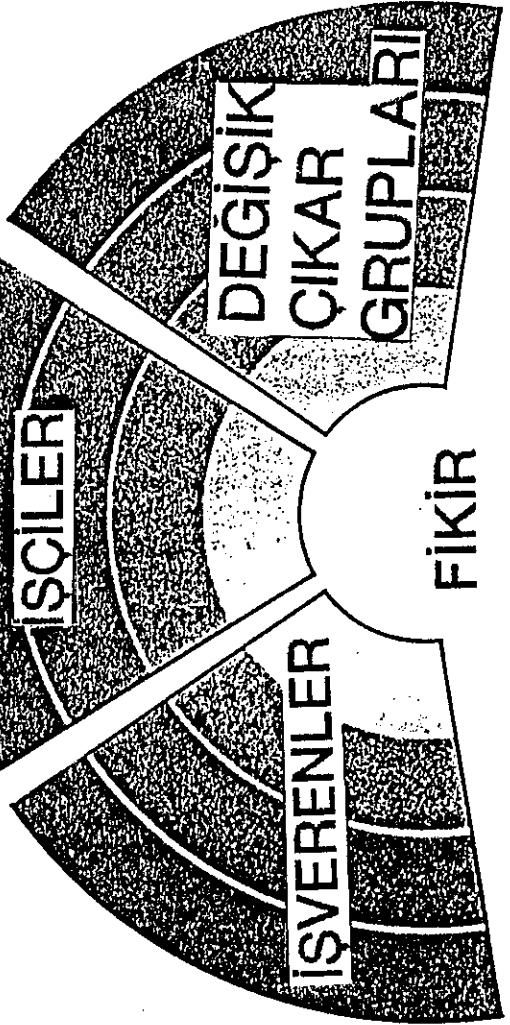
BAKANLAR
KONSEYİ

AVRUPA
KOMİSYONU

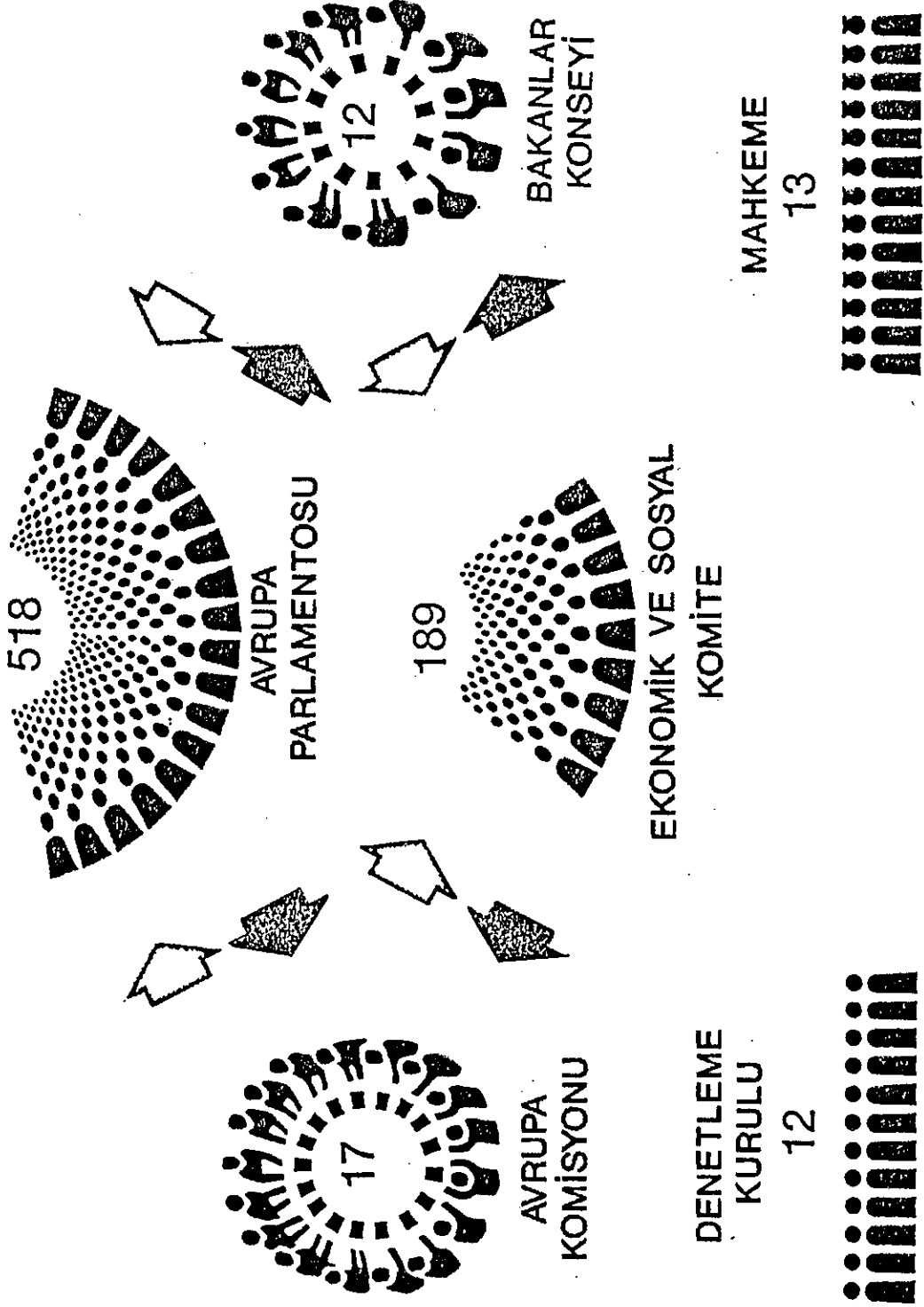
DANIŞMA

GENEL KURUL

İNİSİYATİF-İSTİŞARE-KARAR

AVRUPA TOPLULUĞU İÇİNDE SOSYO-EKONOMİK GRUPLARIN DANIŞMANLIK YAPTIĞI KOMİTELER

Bu Komiteler muhtelif akit ve kararlara göre kurumlaşmış olup üyeleri ve yetki sahaları genellikle Komisyon tarafından saptanmaktadır.

Bu Komiteler, konularına göre ve AT bünyesi içindeki konumlarına göre (snoptik Tablo 1 ve 2) aşağıda gösterilmiştir.

Çeşitli Sosyo-Ekonomik Danışma Komiteleri ilgi alanlarına göre aşağıda özetlenmiştir.

EKONOMİK VE MALİ SORUNLAR

Üçlü konferans (kurumlaşmamış)

DIŞ İLİŞKİLER

Gümrük konuları ile ilgili Danışma Komitesi

SOSYAL SORUNLAR

Üçlü Konferans (kurumlaşmamış)

İstihdam ile ilgili Daimi Komite

Avrupa Sosyal Fonu Komitesi

Mesleki Eğitim ile ilgili Danışma Komitesi

İşçilerin Serbest Dolaşımı ile ilgili Danışma Komitesi

Misafir İşçilerin Sosyal Güvenliği ile ilgili Danışma Komitesi

İşyerinde Sağlık, Temizlik ve Güvenlik ile ilgili Danışma Komitesi

Maden Ocağı Güvenliği ve Temizlik Komitesi (Tüm maden çıkarma endüstrilerinden sorumlu)

ÇEVRE, KAMU SAĞLIĞI, TÜKETİCİ SORUNLARI

Tüketicilerin Danışma Komitesi

TARIM

1 Piyasa Organizasyon Komiteleri

Tahıllar ile ilgili Danışma Komitesi

Tahıllar ile ilgili Danışma Komitesi'nin Özel Pirinç Bölümü

Domuzeti ile ilgili Danışma Komitesi

Beyazet ile ilgili Danışma Komitesi

Yumurtalar ile ilgili Danışma Komitesi

Şarap ile ilgili Danışma Komitesi

Biftek ve danaeti ile ilgili Danışma Komitesi

Süt ve süt ürünleri ile ilgili Danışma Komitesi

Yağlar ile ilgili Danışma Komitesi

a. Zeytin ve Yan Ürünleri Bölümü

b. Meyveler ve Yan Ürünleri Bölümü

Ham Tütün ile ilgili Danışma Komitesi

Ham Tütün ile ilgili Danışma Komitesi - Ortak Grup

Taze ve işlenmiş Meyva ve Sebze ile ilgili Danışma Komitesi
Canlı Bitkiler ile ilgili Danışma Komitesi
Keten ve Kenevir ile ilgili Danışma Komitesi
Keten ve Kenevir ile ilgili Danışma Komitesi Özel İpekböceği Bölümü
Keten ve Kenevir ile ilgili Danışma Komitesi - Ortak Grup
Şerbetçiotu ile ilgili Danışma Komitesi
Şerbetçiotu ile ilgili Danışma Komitesi - Ortak Grup
Tohumlar ile ilgili Danışma Komitesi
Balık ürünleri ile ilgili Danışma Komitesi *
Hayvan Yemi ile ilgili Danışma Komitesi **

- 2 Tarımsal Yapı Politikası ile ilgili Problemler için Danışma Komitesi
- 3 Çiftçiler ve Ailelerinin Sosyal Problemleri için Danışma Komitesi
- 4 Tarım ve Balıkçılıkta Sosyal Problemler için Ortak Komiteler
Tarım İşçilerinin Sosyal Problemleri ile ilgili Ortak Komite
Deniz Balıkçılığında Sosyal Problemler ile ilgili Ortak Komite
- 5 Tarım Kanunlarının ahenkleştirilmesi ile ilgili Danışma Komiteleri
Gıda Maddeleri ile ilgili Danışma Komitesi
Veterinerlik ile ilgili Danışma Komitesi
Hayvan Yemi ile ilgili Danışma Komitesi
Yasaların ahenkleştirilmesi ile ilgili özel bölüm

SANAYİ, TİCARET, ZANAAT VE HİZMETLER

Tıbbi Eğitim ile ilgili Danışma Komitesi
Hemşirelik Eğitimi ile ilgili Danışma Komitesi

ULAŞTIRMA VE HABERLEŞME

Ulaştırma Komitesi
Karayolu Ulaştırmasında Sosyal Problemler ile ilgili Ortak Danışma Komitesi
Yurtiçi Gemi Seferlerinde Sosyal Problemler ile ilgili Ortak Danışma Komitesi
Demiryolu Ulaştırmasında Sosyal Problemler ile ilgili Ortak Komite

ÇEŞİTLİ

Mesleki Eğitimin Geliştirilmesi için Avrupa Merkezi (İdari Kurul)
Yaşam ve Çalışma Koşullarını iyileştirmek için Avrupa Vakfı (İdari Kurul)

KÖMÜR VE ÇELİK (ECSC)

ECSC İştışari Komitesi
Çalışma koşullarının Ahenkleştirilmesi ile ilgili Karma Komisyonlar:
a. Kömür Endüstrisi
b. Çelik Endüstrisi
Maden Ocağı Güvenliği ve Sağlık Komisyonu
Çelik Endüstrisi Sağlık ve Güvenlik Komisyonu
Kömür Endüstrisinde Beyaz Yakalı Çalışanlar için Komisyon
Çelik Endüstrisinde Beyaz Yakalı Çalışanlar için Komisyon
ECSC Araştırmalarından Sorumlu Danışma Komiteleri

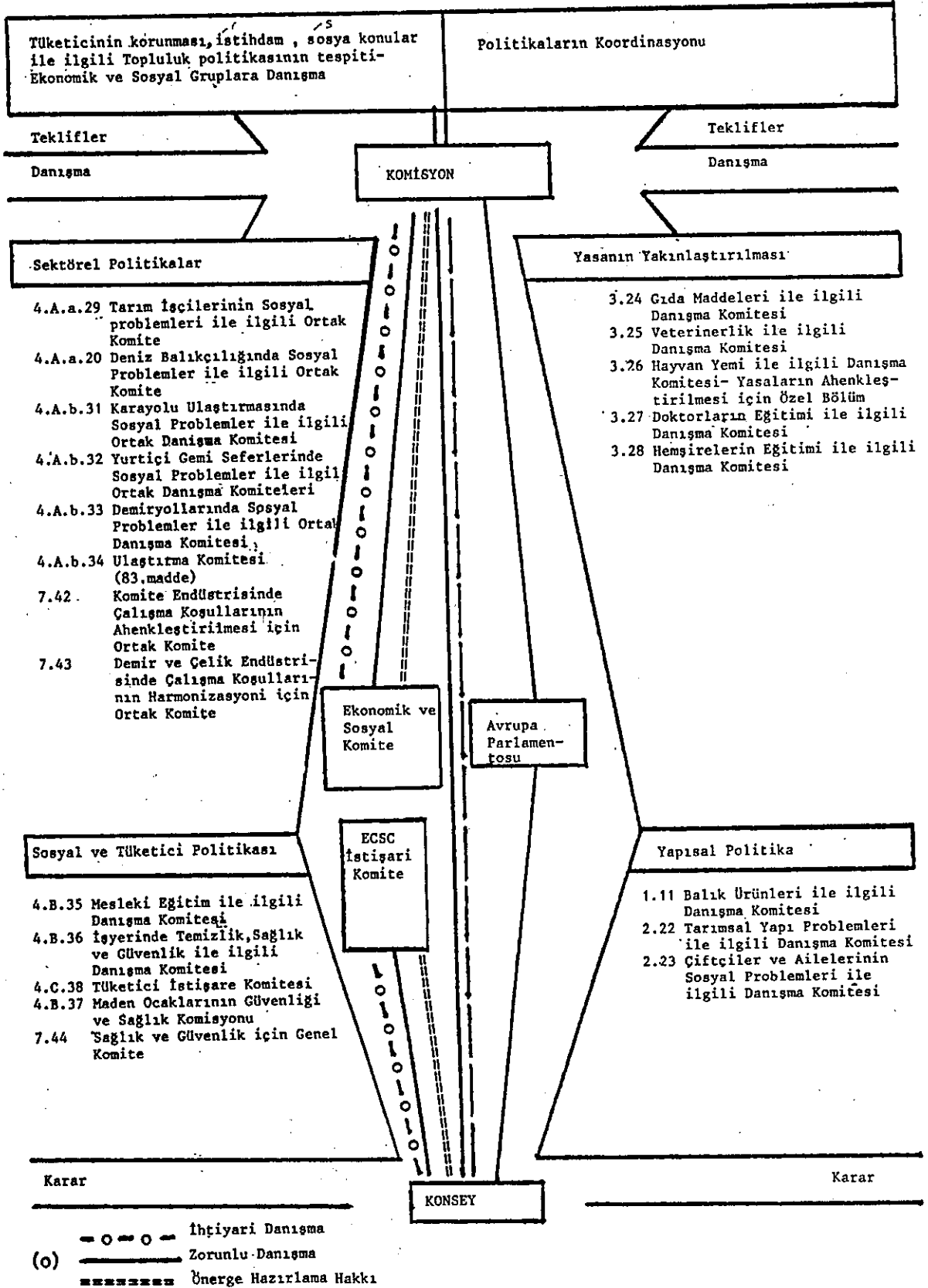
---

* Bu Komite balıkçılıkta ortak bir politika için gerekli düzenlemeler ve bazı sosyal sorunlar ile ilgili tüm konulardan sorumludur.

** Bu Komite Topluluk Kanunları ile tanımlanan topluluk politikası konusunda tavsiyelerde bulunmak için kurulmadıysa da danışılan konular gözönüne alınarak burada sıralanmıştır.

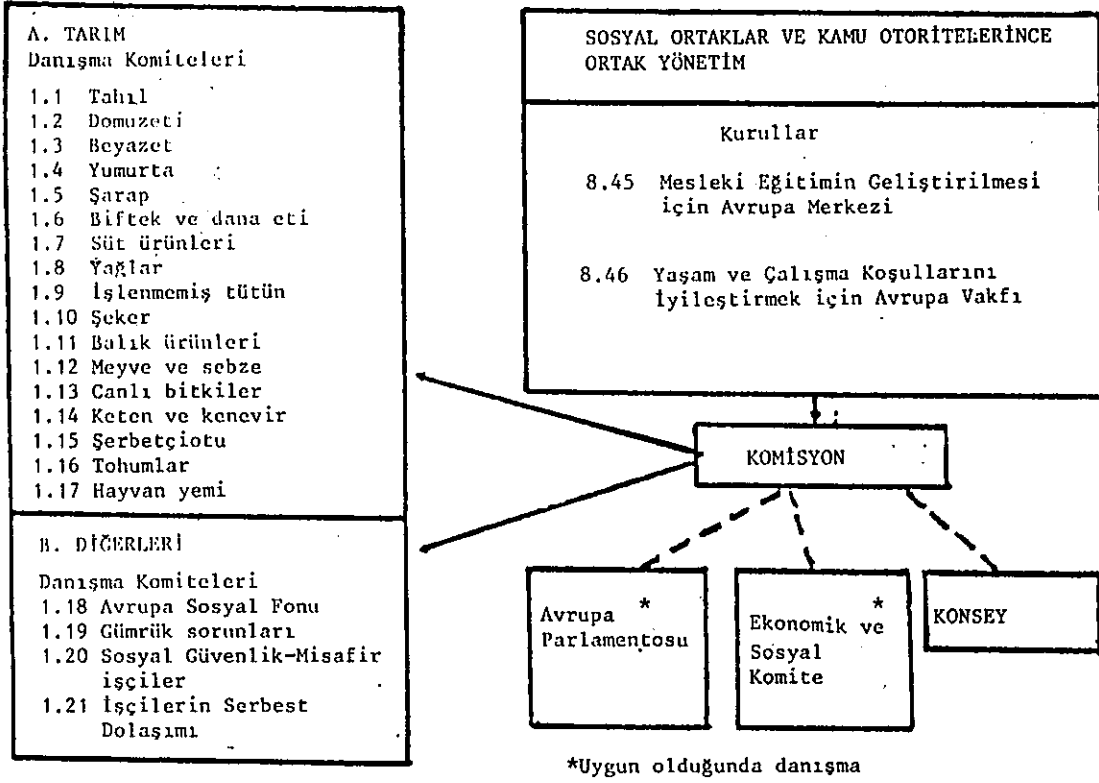

YASAL PROSES

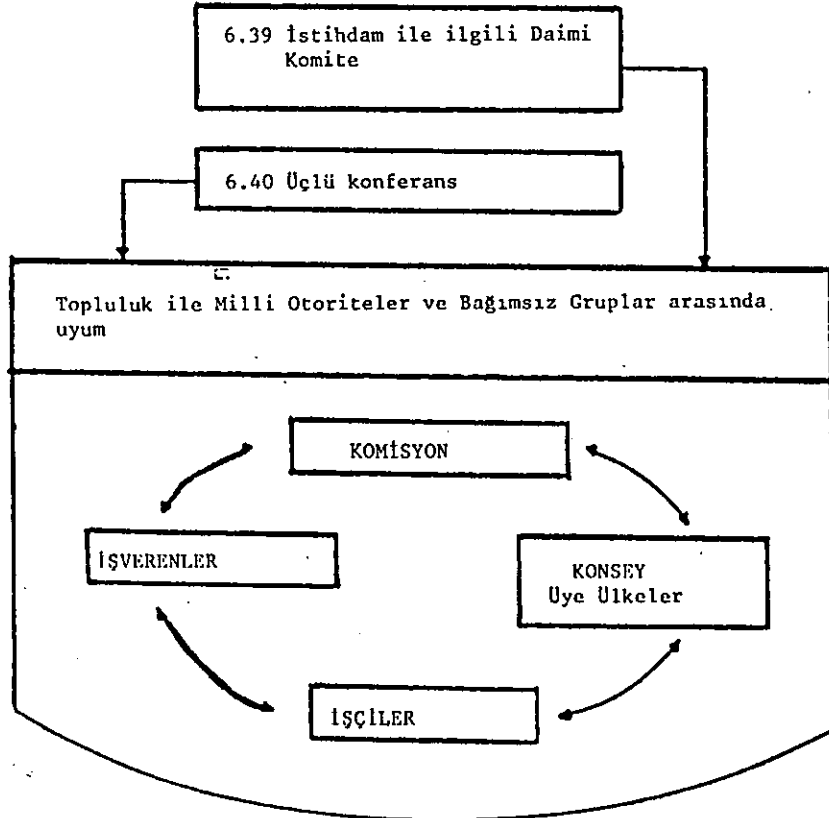

AVRUPA SEVİYESİNDE İSTİŞARİ MEKANİZMA: SOSYO - EKONOMİK GRUPLARIN TEMSİLİ İÇİN TOPLULUK DANIŞMA KOMİTELERİ

TOPLULUK POLİTİKASININ UYGULANMASI

KAMU OTORİTELERİ VE BAĞIMSIZ GRUPLAR ARASINDAKİ UYUM

AVRUPA'DA AT'NA DÖNÜK HİZMET VEREN AVRUPA KONFEDERASYONLARI

I) İŞVERENLER

- 1) Union of Industries of European Community (UNICE)*
- 2) Banking Federation of EC (BFEC)
- 3) European Center of Public Enterprise (CEEP)
- 4) Permanent Conference of Chambers of Commerce and Industry
- 5) Liaison Committee of Professional Road Transport of EC (LC/IRU)
- 6) European Insurance Committee (CEA)

II) İŞÇİ KURULUŞLARI

- 7) European Trade Union Confederation (ETUC)

III) DİĞER

- 8) Committee of Professional Agricultural Organisations in EC (COPA)
- 9) General Committee of Agricultural Cooperation in EC (COGECA)

IV) SERBEST MESLEKLER

- 10) Union of Craft Industries and Trades of EEC (VACEE)
- 11) International Federation of Small and Medium Sized Commercial Enterprises (FIPMEC)
- 12) European Committee for Small and Medium Sized Industries (EUROPMEI)
- 13) European Secretariat of the Liberal, Intellectual and Social Professions (SEPLIS)
- 14) European Union of Dentists (EUD)

V) TASARRUFÇU KURULUŞLAR

- 15) Savings Banks Group of the EEC (GCECEE)
- 16) Association of Co-operative Savings and Credit Institutions of the EEC

VI) KAMU YÖNETİCİLERİ

- 17) International Confederation of Executive Staffs (CIC)
- 18) International Organisation of National and International Public Service Unions (CIF)

---

* TÜSİAD 31.12.1987 tarihi itibarıyla bu kuruluşa üye olarak kabul edilmiş ve üyelik statüsü Bakanlar Kurulu'nca onaylanmıştır.

VII) TÖKETİCİ VE AİLE KURULUŞLARI

- 19) European Bureau of Consumers' Association (BEUC)
- 20) European Community of Consumers' Co-operatives (EUROCOOP)
- 21) Committee of Family Organisations in the European Communities (COFACE)
- 19/20/21) Special Document on the Impact of Consumers' Organisations on EC Legislative and Executive Action

VIII) ÇEVRE

- 22) European Environmental Bureau of the EC (EEB)

AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE)

Avrupa'da sanayi ve iş aleminin resmi sözcüsü olarak kabul edilen UNICE, 1959 yılında kuruldu. Merkezi Brüksel'de olan birliğe 1 Ocak 1988 itibarıyla 22 Avrupa ülkesinden 33 federasyon üyedir.

TOSİAD'ın 1988 yılında üye olduğu UNICE'nin ana amaçları; üyelerce temsil edilen firmaların ortak amaçlarını gerçekleştirmek, üye organizasyonların Avrupa politikalarını koordine edebilecekleri bir ortam yaratmak. Avrupa Topluluğu karar merkezlerinin UNICE'nin görüş ve politikalarını tam anlamı ile dikkate almalarını sağlamaktır.

Birliğin başlıca faaliyetleri şöyle özetlenebilir:

1. Tüm Avrupa kuruluşları ile sağlam ilişkiler sürdürmek ve ilgilendikleri konu hakkında sürekli bilgi vermek,
2. Amacı, Avrupa'da yürürlüğe konan politikaları ve kanun tasarılarını incelemek ve UNICE'nin bunlar hakkındaki görüşlerini belirlemek olan Komite ve Çalışma Gruplarını örgütlemek ve yetkililere sanayi ve iş aleminin tarafından istenen yeni politika ve kanunların hazırlanması konusunda etki yapmak,
3. Gerek ulusal, gerekse AT düzeyinde UNICE'nin görüş ve politikalarını yayımlamak ve yaymak.

UNICE'nin önceliklerinin başında Tek Pazar'ın tamamlanması ve AT ve EFTA ülkelerinden oluşan Avrupa Ekonomik Alanı'nın geliştirilmesi gelmektedir. Öte yandan, teşebbüsler için daha uygun bir ortam yaratılması, Avrupa'da teknoloji ve araştırma-geliştirme faaliyetlerinin geliştirilmesi; Avrupa'nın

ekonomik ve sosyal bütünleşmesinin desteklenmesi, UNICE ve ETUC (European Trade Union Confederation) arasındaki sosyal diyalogun pekiştirilmesi, adil rekabet kurallarına dayanan dünya ticaretinin desteklenmesi diğer hedefler arasındadır.

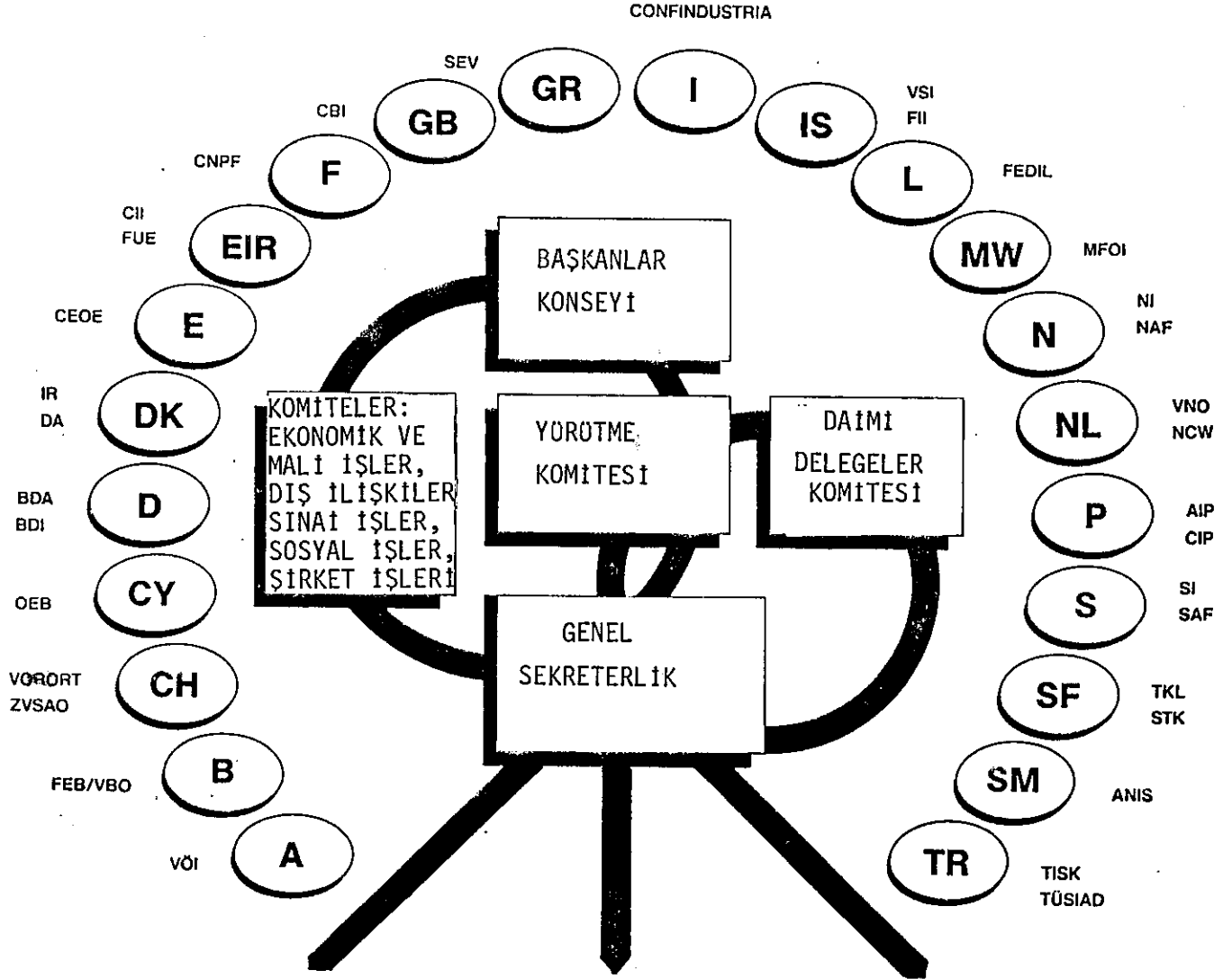
UNICE; Avrupa Komisyonu ve Parlamentosu, Ekonomik ve Sosyal Komite, Bakanlar Konseyi ile çalışmaları Avrupa iş alemini etkileyen çeşitli resmi ve gayri resmi kuruluşlarla sürekli işbirliği halindedir.

Organizasyon yapısı : UNICE başkanı 2 sene için seçilir ve tekrar seçilme hakkına sahiptir. Üye federasyonların başkanlarından oluşan Başkanlar Konseyi, genel politikayı belirler ve en üst düzeyde yetkili mercidir.

Üyelerin genel müdürlerinden oluşan Yürütme Komitesi esas idari organdır. UNICE bünyesinde merkezi Brüksel'de bulunan ve federasyon temsilcilerinden oluşan Daimi Delegeler Komitesi, federasyonlarla sürekli ilişki kurulmasını sağlar.

Birliğin günlük işlerinden Brüksel'deki daimi Genel Sekreterlik sorumludur. Genel Sekreterlik çeşitli departmanlara ayrılmıştır. Kendi alanlarında çalışmalar yapan departmanlar 5 komiteye idari ve teknik destek verirler. Federasyonlardan gelen uzman sanayicilerden oluşan Komiteler UNICE politikasının formüle edilmesine yardımcı olur ve Yürütme Komitesi ile Başkanlar Konseyi tarafından kabul edilen stratejilerin uygulanmasını sağlarlar. Bu komiteler;ekonomik politika, mali ve parasal konular, bölge politikası ve ekonomik durum ile ilgilenen Ekonomik ve Mali İşler Komitesi AT Ticaret politikası, gümrük kanunları, GATT ve az gelişmiş ülkelerle ilişkiler üzerinde çalışan Dış İlişkiler Komitesi; enerji, telekomünikasyon araştırma-geliştirme, ulaştırma çevre sorunları ve orta ve küçük işletmeler konuları ile ilgilenen Sınai İşler Komitesi; sosyal politika,ve diyalog, istihdam, eğitim ve sosyal güvenlik, sağlık ve güvenlik ve Avrupa Konseyi konularında çalışmalar yapan Sosyal İşler Komitesi ve rekabet kuralları, rekabet politikası, şirket kanunları, ticarete teknik engellerin kaldırılması, sınai mülkiyetler, tüketici politikası ve pazarlama, medeni ve ticaret kanunu, çok uluslu şirketler ve sigorta kanunları gibi konularla ilgilenen Şirket İşleri Komitesidir.

UNICE ORGANİZASYON YAPISI VE ÜYE FEDERASYONLAR

TEMİSİL

AT kuruluşları
AT Komisyonu
Bakanlar Konseyi
Avrupa Parlamentosu
Ekonomik ve Sosyal
Komite
vs.

İRTİBAT HALİNDE

Avrupa Konseyi
FEBIS
ETUC
BIAC
IDE
ICC
CEN/CENELEC
KEİDANREN
ABD İş Organizasyonları
vs.

GÖZLEMCİ

EFTA
UNCTAD
UNIDO
WIPO
EPO
vs.

ÜYE FEDERASYONLAR

A	Vereinigung Österreichischer Industrieller - VÖI	Avusturya
B	Fédération des Entreprises de Belgique - FEB Verbond van Belgische Ondernemingen - VBO	Belçika
CH	Vorort des Schweizerischen Handels- und Industrie Vereins - VORORT Zentralverband Schweizerischer Arbeitgeber Organisationen - ZVSAO	İsviçre
CY	Omospondia Ergodoton ke Viomichanon Kyprou - OEB	Kıbrıs
D	Bundesvereinigung der Deutschen Arbeitgeberverbände e.V. - BDA Bundesverband der Deutschen Industrie e.V. - BDI	Batı Almanya
DK	Industrirådet - IR Dansk Arbejdsgiverforening - DA	Danimarka
E	Confederación Española de Organizaciones Empresariales - CEOE	İspanya
EIR	Confederation of Irish Industry - CII Federated Union of Employers - FUE	İrlanda
F	Conseil National du Patronat Français - CNPF	Fransa
GB	Confederation of British Industry - CBI	İngiltere
GR	Syndesmos Ellinikon Viomichanion - SEV	Yunanistan
I	Confederazione Generale dell'Industria Italiana - CONFINDUSTRIA	İtalya
IS	Vinnuveitendasamband Íslands - VSI Félag Íslenskra Iðnrekenda - FII	İzlanda
L	Fédération des Industriels Luxembourgeois - FEDIL	Lüksemburg
MW	The Malta Federation of Industries - MFOI	Malta
N	Norges Industriforbund - NI Norsk Arbeidsgiverforening - N.A.F.	Norveç
NL	Verbond van Nederlandse Ondernemingen - VNO Nederlands Christelijk Werkgeversverbond - NCW	Hollanda
P	Associação Industrial Portuguesa - AIP Confederação da Indústria Portuguesa - CIP	Portekiz
S	Sveriges Industriförbund - SI Svenska Arbetsgivareföreningen - SAF	İsveç
SF	Teollisuuden Keskusliitto - TKL Suomen Työnantajain Keskusliitto STK	Finlandiya
SM	Associazione Nazionale dell'Industria Sammarinese - ANIS	San Marino
TR	Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu - TİSK Türk Sanayicileri Ve İşadamları Derneği - TUSİAD	Türkiye

BÖLÜM V

DANIŞMA HİZMETİ KONUSUNDA ASYA'DAN BİR ÖRNEK: JAPONYA'DA KAMU-ÖZEL SEKTÖR DİYALOĞU VE EKONOMİDE ŞEFFAFLIK SORUNU

Japonya'nın sanayi politikası çerçevesinde Hükümetçe ekonomiye yapılan müdahaleler aşağıdaki şekilde özetlenebilir. Diğer kalkınmış ülkelerin seviyesine yetişebilme çabaları ile geçen 1950'li ve 60'lı yıllarda, Hükümet tarafından belirlenen stratejik sanayi dallarını korumak, teşvik etmek ve desteklemek maksadıyla, uzun vadeli bir milli sanayi stratejisi kabul edilmiştir. Bu uygulamanın hedefi, belirlenen stratejik sanayi dallarının verimliliğinin artırılması ve uluslararası rekabet güçlerinin tesis edilmesi amacıyla, mümkün olan bütün gayret ve tedbirlerin seferber edilmesi olmuştur. Parasal ve mali politikalar gibi geniş kapsamlı politika tedbirlerine ilaveten, Hükümet tarafından uygulanan özel tedbirler arasında direkt ithalat kısıtlamaları, korumacı tarife sistemi, selektif krediler, direkt sübvansiyonlar, vergi tavizleri (özellikle ticari vergilerin selektif olarak azaltılması), gelişme potansiyeli gösteren stratejik firmalara uygulanan kamu alımları ve özel destek tedbirleri, Bakanlıklar ve Hükümet kuruluşları tarafından uygulanan idari yönlendirme tedbirleri sayılabilir. Bu sanayi politikasının etkinliği, 1960'lı yılların ekonomik performansın arttığı ve sanayi etkinliğinin iyileştiği bir dönem olması gerçeği ile ispatlanmıştır. 1970 yılına gelindiğinde, diğer gelişmiş ülkeler ile aradaki fark önemli ölçüde kapanmış ve 1970'li yıllarda Japon sanayi politikası daha az müdahaleci bir nitelik kazanmıştır.

Japon sanayi politikasının, diğer gelişmiş ülkelerle aradaki farkın kapatılması amacıyla sanayi kesiminde bir yapı değişikliği öngören stratejik hükümet hedeflerinin gerçekleştirilmesinde başarılı olduğu görülmekle birlikte, Hükümet müdahalelerinin etkinliği konusu fazla abartılmamalıdır. Japonya'nın sanayi stratejisi pragmatik ve esnek olmuştur. Hükümet daima dinamik bir özel sektörün mevcudiyetinin önemini vurgulamıştır. Hükümet müdahalelerinin rekabete dayanan

piyasa ekonomisini ortadan kaldırmamıştır.

1973 yılındaki ilk petrol krizinden sonra, Japonya'nın işsizlik ve enflasyon oranları yükselmiş, reel gelir ve verimliliğin büyüme oranları düşmüş ve büyüme oranında meydana gelen bu muazzam değişiklik nedeniyle, bütçe açığı önemli ölçüde büyümüştür. Yatırımlar, istihdam, fiyat istikrarı ve ekonomik performans tatminkâr bir seviyede tutabilmek amacıyla bir istikrar programı uygulanması, en önemli öncelik haline gelmiştir.

Japonya'nın ekonomik politikası ve politika tedbirleri hakkında ayrıntılı bilgiler Japon Hükümeti tarafından değişik şekillerde yayınlanmış olmakla birlikte, genelde halkın bunları kolaylıkla elde edebilmesi mümkün değildir. Genel sübvansiyon sistemi hakkında muhtelif resmi doküman ve veri yayınlanmaktadır. Almanya'nın aksine olarak, Japonya'da sübvansiyon sistemini geniş kapsamlı olarak tarif eden ve açıklayan bir doküman yoktur. Japonya'daki sübvansiyon politikası hakkında daha ayrıntılı doküman ve veriler ancak münferit Hükümet kurumlarından elde edilebilmektedir.

JAPONYA'DA ŞEFFAFLIĞIN KURUMLAŞMIŞ ÇERÇEVESİ

Japon ekonomik politikasındaki şeffaflığın temelinde, Ulusal Meclis'e karşı sorumlu olan Kabine Hükümeti sistemi yatmaktadır. Yasama yetkisi ile Devlet meselelerini soruşturma yetkisine dayanarak, Ulusal Meclis; Hükümetin açıklama yapmasını ve maddi delil sunmasını talep edebilir. Hükümet bu gibi politika tekliflerini kanun tasarısı veya Bütçe Kanunu tasarısı olarak Ulusal Meclis'e sunar. Bilahere, Ulusal Meclis'in onayına binaen, idari mekanizmayı denetlemek suretiyle bu politikaları uygular.

Ekonomik politikadaki şeffaflığı sağlayan ikinci bir temel olarak, idare'nin muhtelif branşları, politikalarını Ulusal Meclis'e, millete ve bütçe otoritelerine daha iyi anlatabilmek için çeşitli faaliyetlere girişirler. Bu faaliyetler çerçevesinde, politikaların planlanması sırasında daha fazla ödenek temini maksadıyla rakiplerle birlikte tartışmalar yapılır, ilgili Bakanlıkların mensupları ile görüş teatisinde bulunulur. Ayrıca, halkın içindeki tüm grupların geniş kapsamlı fikirlerinin yansıtılabilmesi amacıyla, çoğunlukla Hükümet mensubu olmayan üyelerden oluşan çeşitli kurullara kamuoyu oluşturulmasında önemli roller verilir ve bu Kurullar aynı zamanda şeffaflığın geliştirilmesi işlevini de yerine getirirler.

YASAMA ORGANININ ÇALIŞMALARI:

Ulusal Meclis'in rolü, öncelikle "dış" şeffaflığın muhafaza edilmesidir. Ulusal Meclis'e karşı sorumlu olan Kabine Hükümetine dayalı Japon sisteminde yasama organı, öncelikli fonksiyonu olan yasama yetkisi ile idare'ye yönlendirmeyi gerçekleştirmenin yanı sıra, tüm Hükümet yönetimi sahasında şeffaflığın arttırılmasına büyük ölçüde katkıda bulunur. Bu katkı, yasama organının her iki Parlamento'da, 34 Daimi Komitede ve 15 özel Komitede yapılan toplantılarda Devlet meseleleri hakkında soruşturma yapmak yetkisine dayanarak, her politika sahasında uzmanlarınca yürüttüğü araştırmalar ve verdiği mütalaalar sayesinde sağlanır. Parlamento oturumları ve her bir Komitenin oturumunda ileri sürülen mütalaaların ayrıntıları, prensip olarak halka açıktır. Toplantı tutanakları bir sonraki günkü Resmi Gazete'de yayınlanır. Ayrıca, gerek Parlamento, gerekse Komite toplantılarının tutanaklarını gerek Ulusal Meclis Kütüphanesi'nde, gerekse Hükümet Yayın Hizmetleri Merkezi'nin yayınlarında okumak mümkündür. Hiç şüphesiz, basın ve televizyon gibi kamu iletişim araçları da halkı aydınlatmada kendilerine düşen görevi yerine getirirler.

Ekonomik işler ile ilgili olarak, Ulusal Meclis'in Komite sistemi çerçevesinde muhtelif komiteler teşkil olunmuştur. Bu komiteler, idare'nin faaliyetini denetler ve şeffaflığın arttırılmasına katkıda bulunurlar.

Örneğin, Bütçe ve Mali Murakabe Daimi Komiteleri Ulusal Meclis'te Hükümet giderlerinin müzakeresinde önemli bir rol oynarlar. Hükümet tarafından sunulan Bütçe Kanunu Tasarısı'nın incelenmesine Temsilciler Meclisi'nde başlanır ve burada onaylandıktan sonra, Danışma Meclisi'ne sunulur. Her iki Parlamento'da da cereyan eden müzakerelerin odak noktasını, her iki Parlamento'nun Bütçe Daimi Komiteleri'nin verdikleri mütalaalar teşkil eder. Bunlar en kalabalık komiteler olup, 50 üye Temsilciler Meclisi'nden, 45 üye de Danışma Meclisi'nden gelmektedir. Bu komiteler konuyu Hükümetin görüş açısından enine boyuna müzakere ederler ve Bütçe teklifinin muhtevasını ayrıntılı bir incelemeye tabi tutarlar.

Mali Murakabe Daimi Komitelerinin fonksiyonu, Bütçe Daimi Komisyonlarının karşıtı olmalarıdır. Diğer bir deyimle, bir mali yıl sona erdiğinde ve bütçe uygulaması tamamlandığında, Bakanlık yetkilileri hesap durumlarını bir rapor halinde hazırlayarak, her Bakanlığın hesap durumunu bağlamakla görevli Maliye Bakanlığı'na sunarlar. Mali Murakabe Kurulu'nun teftişinden geçtikten sonra,

bağlanan hesap durumları, Kurul müfettişlerinin hazırladığı teftiş raporu ile birlikte Ulusal Meclis'e sunulur. Bundan sonra Ulusal Meclis'te cereyan eden müzakereler, Murakabe Daimi Komitelerinin vermiş olduğu mütalaalar üzerinde yoğunlaşır. Bütçe uygulaması esas itibariyle bu mütalaalardan etkilenmemekle birlikte, Komiteler Hükümeti kendi kendini yeniden incelemeye sevketmeleri ve bu suretle "geçmiş uygulamalarda" şeffaflığı sağlamaları bakımından siyasi bir rol oynarlar.

HÜKÜMETİN İCRA KOLLARININ ÇALIŞMALARI

Politikaların planlanması ve tesbiti süreci, "iç" şeffaflığın arttırılmasına yönelik önemli adımlar olarak kabul edilir. Ekonomik politika sahasında uygulanacak politikaların planlanması ve tesbiti çalışmaları, çoğu zaman Bakanlıkların ve Hükümet kurumlarının inisiyatifi ile başlar. Bundan sonra politikalar aşağıdaki süreçlerden geçmek suretiyle tesbit olunur:

- i) Muhtelif Kurullarda cereyan eden müzakereler suretiyle ilgili çıkar grupları arasında mutabakatın sağlanması (aşağıda izah olunduğu şekilde),
- ii) Diğer ilgili Bakanlıklarla yapılan müzakere ve görüş teatisi,
- iii) Ulusal Meclis'te cereyan eden müzakereler, vs.

Neticede tesbit olunan politikalar herbir Bakanlık tarafından uygulamaya konulur. Mutabakat sağlanması ve konunun müzakere edilmesi sırasında, yetkili Bakanlık herbir tedbirin gerekliliğini, beklenen etkilerini, bütçe muhtevasını, uygulama için gerekli olan mali ve yasal tedbirleri izah eden belirli dokümanlar hazırlayarak, öngörülen Hükümet organlarına sunar. Bu dokümanlar Japon Hükümeti'nin faaliyetinin şeffaflığını geliştirme çabalarının temelini teşkil eder. Söz konusu dokümanlar çeşitli şekillerde derlenir ve kamuoyuna açıklanır.

Sübvansiyonlar gibi Hükümet harcamalarını tesbit eden en önemli faktör, Bütçe Kanunu tasarısının oluşturulmasıdır. Evvela, Hükümetin bütçe teklifini her yıl Aralık ayından başlayan Ulusal Meclis'in olağan oturumuna sunmak amacıyla, Mart ayından başlamak üzere her Bakanlık Birimi (en küçük teşkilat birimleri) kendi yetki sahalarına giren konularda, Hükümet dışındaki sektörler de dahil olmak üzere, tüm ilgili kurum ve kuruluşlarla toplantılar düzenlerler ve görüş teatisinde bulunurlar. Bu toplantılar müteakip görüşmelerin temelini teşkil eder. Bu görüşmeler idari bölümler seviyesinde ve gerek mevcut politikaların yeniden gözden geçirilmesi, gerekse yeni politikaların yönlendirilmesi ama-

cıyla yapılır. Bundan sonra politika teklifleri bu bölümlerin herbirinde hazırlanır ve Mayıs ile Temmuz ayları arasındaki süre zarfında Bakanlık makamında toplanır. Bu süre zarfında, Bakanlığın tamamını kapsayan daha geniş bir bakış açısı bakımından gerekli değişiklik ve düzenlemeleri yapmak amacıyla görüşmeler devam eder. Aynı zamanda, (aşağıda açıklanan) muhtelif Kurullar'daki ilgili taraflarla (örneğin sanayi kesimi mensupları ve tüketiciler gibi) görüş teatileri devam eder ve bunların sonuçları nihai tasarıya yansıtılır. Diğer Bakanlıklarla da geniş kapsamlı ve yoğun bir görüş teatisinde bulunularak, tasarı teklifleri gerektiği takdirde değiştirilebilir. Nihayet, bu müzakereler sonucu varılan mutabakat çerçevesinde, Bakanlıklar söz konusu politikanın uygulanması için gerekli olan bütçe ve vergi ile ilgili, mali ve yasal tedbirlere vs. ilişkin tasarı tekliflerini hazırlarlar. Sübvansiyonlara ilişkin politika tedbirlerinin maliyet/kâr analizi her Bakanlık tarafından ayrı ayrı yapılır ve Bakanlıkların Bütçe Programları ile birlikte Maliye Bakanlığı'na sunulur.

Bunlar arasında sübvansiyonlar, konsinye harcamalar, bağışlar ve bazı sermaye iştirak harcamaları gibi bütçe tedbirleri gerektirenler, teklif edilen her harcamanın amacı, gerekliliği ve belirli miktarını ayrıntılı olarak belirten bir Bütçe Tahmininde birleştirirler. Sermaye iştirakleri ve Hükümet kurumlarına açılacak krediler gibi mali tedbirler, yine teklif edilen her tedbirin amacı, gerekliliği, miktarı ve bunlardan yararlanacak kuruluşları ayrıntılı olarak belirten Mali Yatırım ve Kredi Programı çerçevesinde, bir yatırım ve kredi tahmini olarak derlenir ve düzenlenirler. Vergi tedbirleri ise, mevcut vergi sisteminin değiştirilmesine ilişkin ana noktaları özetleyen "Vergi Sisteminin Revizyonuna İlişkin Görüşler" başlığı altında derlenir. Bu tekliflerin her biri her yıl yaz sonu, sonbahar başlarına doğru Maliye Bakanlığı'na sunulur. Çoğu zaman talepte bulunan Bakanlıklar, teklifleri ile ilgili olan kesimlerin nezdinde reklam yapmak amacıyla, teklif ettikleri konuları açıklayıcı doküman hazırlarlar ve bunları halka açıklarlar. Bu gibi reklam ve tanıtma faaliyetleri Basın raporları ile birlikte, teklif olunan tedbirlerin muhtevasını geniş ölçüde saydamlaştırır.

Aynı süre zarfında, Maliye Bakanlığı, Bakanlıklar tarafından sunulan tahminler üzerinde ayrıntılı bir inceleme yürütür. Maliye Bakanlığı maliyet/kâr analizlerini kapsayan dokümanlar üzerinde incelemede bulunur ve tecrübesine dayanarak sübvansiyon taleplerini gözden geçirir. Teklif sahibi kurum ve

siyasi partiler ile gerekli müzakereleri yürüttükten sonra, Maliye Bakanlığı Bütçenin revize edilmesi konusundaki çalışmalarını Aralık ayı ortalarına doğru tamamlar. Bundan sonra, revize edilmiş olan bu Bütçede geçen yılki tahsislere oranla azaltılmış olan fonların yeniden tahsisi veya eski seviyesine yükseltilmesi konusunda ilgili Bakanlıklarla ikinci tur görüşmeler başlar. Bu görüşmeler de tamamlandıktan sonra bir Kabine kararı alınır ve Hükümetin Bütçe teklifi yürürlüğe girer. Bundan sonra, Bütçe teklifi görüşülmek üzere Ulusal Meclis'e sunulur.

Yukarda özetlenen süreç içinde, her yılki Bütçe hazırlığı çerçevesinde Mali Sistem Kurulu kamu maliyesi açısından tekliflerini Maliye Bakanlığı'na sunar. Vergi sistemi ile ilgili olarak Hükümetçe sunulan teklif tasarısı, her bir Bakanlık tarafından sunulmuş bulunan "Revizyona İlişkin Görüşler" ve Vergi Komisyonu'nda yapılan müzakereler de dikkate alınmak suretiyle derlenir. Tarife sistemi ile ilgili kamu meseleleri dikkate alınmak üzere Gümrük Tarife Kurulu'na sunulur ve bu Kurul'un vereceği rapor çerçevesinde sistem revize edilir.

Mevzuat tedbirlerine gelince, bir Bakanlığın teklif tasarısı tamamlandığı zaman Kabine'nin Mevzuat Bürosu'na sunulur. Bu büro mevcut kanun ve karar-namelerle olan ilişkisini de dikkate almak suretiyle, söz konusu teklifi inceden inceye gözden geçirir. Bir Kabine toplantısında onaylandıktan sonra söz konusu teklif Hükümet tarafından sunulan bir kanun tasarısı olan Ulusal Meclis'in incelenmesine sunulur.

Japon Hükümetinin karar alma sürecindeki şeffaflık yukardaki paragraflarda kısaca açıklanmıştır. Mali Yatırım ve Kredi Programı ile Vergi Sistemine ilişkin bilgiler ise aşağıda sunulmuştur.

- Mali Yatırım ve Kredi Programı

Ticari fonların Hükümete bağlı teşkilatlar tarafından ve Hükümet garantisi altında sağlanması ve yatırımlarda kullanılması da dahil olmak üzere, Hükümet yatırım ve kredileri "Mali Yatırım ve Kredi Programı" (FILP) olarak tanımlanır ve bu programın toplam miktarı genel Bütçe kalemlerinin yarısından biraz daha az bir değere tekabül eder. Programın mali kaynakları aşağıda belirtilmiştir.

- i) İşçi emekli aylıkları ve posta tasarruflarına ayrılmış rezerv fonlardan oluşan vakıf fonları,
- ii) PTT hayat sigortası için ayrılmış rezervler,
- iii) Devlet garantili tahviller ve borç senetleri vs.

Bunların hemen hemen tümü bir şekilde halka geri ödenmesi gereken fonlardır.

Mali Yatırım ve Kredi Programı (FILP)'nin sahip olduğu mali kaynakların niteliği muvacehesinde, belli bir kâr üretmesi ve ulusal refah düzeyini yükseltmek amacına yönelik bir idareye sahip olması gereklidir.

1950'li yıllarda genel bir ekonomik kalkınmayı sağlamak amacıyla, Mali Yatırım ve Kredi Programında önemli sanayi dalları için kalkınma fonlarına ağırlık verilmekteydi. Ancak, son zamanlarda Programın ağırlığı ulusal refah düzeyinin yükseltilmesi ve toplumsal sermayenin konut, yol ve yaşama ortamının iyileştirilmesi gibi konulara kaydırılmıştır. Sanayi kesiminin teşvikine tahsis edilmiş olan fonların hacmi, Mali Yatırım ve Kredi Programı'nın tüm hacmine oranla azalmıştır. Ayrıca, yukarda belirtilen amaçlar için kullanılacak olan mali yatırım ve kredilerin yönetimi açısından, kredi alan kişi ve kuruluşlardan tahsil olunan faiz oranı hiçbir zaman mali kaynakların tahmini maliyetinden daha düşük olmamaktadır.

- Vergi Sistemi ve Özel Vergi Tedbirleri

Vergilendirme işleminin vergi mevzuatı çerçevesinde yürütülmesi prensibi uyarınca, Japon Vergi Sistemi Kurumlar Vergisi Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu ve Gümrük Tarife Kanunu gibi konulara dayanmaktadır. Vergi muafiyeti ve vergi indirimi gibi diğer bazı vergi tedbirleri de mevcut olup, bunların temel hükümleri "Özel Vergi Tedbirleri Kanunu" adlı tek bir Mevzuat çerçevesinde birleştirilmiştir. Bu suretle firmalar ve mükelleflerin bu mevzuatın muhtevasını kolayca anlayabilmeleri sağlanmıştır. Bu cümleden olarak, sanayi politikası sahasında alınan özel vergi tedbirleri giderek daha rasyonel bir hale getirilmekte olduğundan, bunların sayısı bugün 73'e indirilmiştir. (1976 mali yılında bunların sayısı 98 idi)

- Konseylerin Faaliyetleri

Bakanlıkların talebi üzerine istişari hizmet vermek, önemli politika konularını anında araştırmak ve müzakere etmek üzere özel konseyler oluşturulmuştur. Bu konseylerin üyeleri bilgili ve tecrübeli kişilerdir. (Bunlardan bazıları sanayi, mali, işgücü kesimleri gibi ilgili tarafların mensuplarıdır). Bu Konseyler başlıca iki amaca hizmet etmek üzere oluşturulmuştur:

- i) Karar alma mekanizmasının süreci içinde tüm ilgili gruplara mensup kişilerle fikir birliği oluşturulması ve idarenin keyfi karar almasının önlenmesi (Örneğin; kararın demokratik olmasının sağlanması)
- ii) İdareye uzmanlık hizmeti sunulması (Örneğin, uzmanlaşmanın teşviki)

Bunun yanı sıra, Konseyler yaptıkları müzakereler ve derledikleri raporları yayınlamak suretiyle (Örneğin, vardıkları bulgulara ait raporlar ve ilgili Bakanlıklara sundukları görüşler), Hükümet politikalarının şeffaflığının artmasına katkıda bulunurlar. Hali hazırda, yasal dayanağı olan 212 Konsey görev yapmaktadır. Bunlar arasında, ekonomik ve sanayi politikaları ile ilgili en önemli Konseyler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Konseylerin faaliyetine gelince, yukarda da belirtilği gibi, Hükümet dışındaki ilgili kesimlerle de işbirliği yapmak suretiyle, her yıl periyodik olarak Hükümet politikalarının hazırlanmasını inceler. Bu çalışmanın sonuçları, Bütçenin hazırlanması sürecine yansır ve bu Konseyler için hazırlanan raporlar basın bültenlerinde geniş ölçüde halka açıklandığından, Konseylerde cereyan eden müzakereler ile birlikte bu yayın işlemi de uyandırdığı yankılarla politika kararlarını etkiler. Bu Konseylerin bir diğer fonksiyonu da, belirli politikaları gerektiği şekilde incelemek ve bulgularını bir rapor halinde derlemek üzere özel toplantılar düzenlemektir. Bu raporlar politika kararlarına yön verir ve yayınlanmalarından ötürü de Hükümet ile özel sektör arasındaki diyalogun sağlanmasına rol oynarlar.

Kurulların nasıl çalıştığına bir örnek olarak, Sınai Yapı Kurulu'nun faaliyeti aşağıda özetlenmiştir. Sınai Yapı Kurulunda 20 seksiyonel Komite teşkil edilmiş olup, bunlar aşağıdaki unsurları kapsamaktadır:

- i) Sanayi politikasının tümünü tartışmak üzere, bir Koordinasyon Komitesi,
- ii) Yatırım Finans Komitesi gibi, tüm sektörlerin müşterek sorunlarını inceleyen Komiteler,
- iii) Sektörel problemleri inceleyen Seksiyon Komiteleri

Koordinasyon Komitesi geleceğe ait yeni politika tekliflerini inceler ve inceleme sonuçları müteakip mali yılın Bütçe tasarısında yansıtılır. Koordinasyon Komitesi aynı zamanda, tercih edilecek sanayi yapının genel kavramı hakkında bir tartışma forumu yaratır ve sınai yapının tümüne ilişkin bir görüş geliştirir. Sektörel toplantılar sırasında her sektörde yapısal problemler veya geleceğe yönelik tasarıların incelenmesi gerektiğinde, Uluslararası Ticaret ve Sanayi Bakanı'nın görüşü alınır. Sektörel Komiteler raporlarını, Hükümetin hem içinden hem de dışından gelen bir işbirliği çerçevesinde hazırlarlar. Örneğin, 1976-1980 mali yılları arasındaki beş yıllık dönemde, Sınai Yapı Kurulu 35 rapor (tavsiye ve görüş bildirimi) sunmuştur.

Denetleyici Bakanlık ve Kurumlar	Konseyin Adı	Üye Sayısı	Raporların Sunulduğu Yetkili Mercii
Başbakanlık Makamı	Tarımsal İdare Konseyi	Azami 15	Başbakan veya ilgili Bakanlar
	Vergi Komisyonu	Azami 30	Başbakan
	Ticaret Konferansı	Azami 32	Başbakan(Aynı zamanda Başkan)
(Ekonomik Planlama Kurumu)	Ekonomik Konsey	Azami 30	Başbakan
Maliye Bakanlığı	Gümrük Tarife Konseyi	Azami 45	Maliye Bakanı
	Mali Sistem Araştırma Komitesi	Azami 20	Maliye Bakanı
	Mali Sistem Konseyi	Azami 25	Maliye Bakanı
Uluslararası Ticaret ve Sanayi Bakanlığı	Sanayi Yapısı Konseyi	Azami 130	Uluslararası Ticaret ve Sanayi Bakanı
	İhracat-İthalat Muameleleri Konseyi	Azami 90	Uluslararası Ticaret ve Sanayi Bakanı
(Tabii Kaynaklar ve Enerji Kurumu)	Enerji Danışma Komitesi	Azami 20	Uluslararası Ticaret ve Sanayi Bakanı
(Küçük ve Orta Çaplı İşletmeler Kurumu)	Küçük ve Orta Çaplı İşletmelerin Modernizasyonu Konseyi	Azami 40	Uluslararası Ticaret ve Sanayi Bakanı veya ilgili Bakanlar

Notlar

1. Asli üyelerin yanısıra, geçici ve uzman üyeler de faal bir rol oynarlar.
2. Yukarıda zikredilen Konseylerin yanısıra, İdari Reform ile ilgili bir Geçici Komite de mevcuttur.

İdari Reform ile İlgili Geçici Komite

İdari Reform ile ilgili Geçici Komite, Kasım 1980'de yürürlüğe giren (iki yıl için geçerli) "İdari Reform Kanunu Geçici Komitesi" uyarınca teşkil olunan, Başbakanlık makamına bağlı yardımcı bir organdır. Komisyonun amacı, sosyal ve ekonomik durumdaki değişikliklere göre, Hükümetin idari ve milli faaliyetini uygun ve makul bir şekle sokmaktır.

Komisyonun görevi Hükümet idaresinin mevcut durumunun genel bir incelemeye tabi tutulması, idari sistemin temel unsurlarının incelenip araştırılması ve idari yönetimin iyileştirilmesi imkanlarının araştırılması ve bu konularda

rapor hazırlanmasıdır. Komisyon idari mercilerden, yerel idarelerden ve özel statüsü olan kurumlardan bilgi talebinde bulunabilir ve gerektiği takdirde, Hükümetin her bir idari branşındaki mevcut durum hakkında inceleme yürütebilir. Komisyon dokuz komiser, 21 uzman üye, 49 avukat ve 5 danışmandan müteşekkil olup, ayrıca bir sekreteryaya ve araştırma kadrosu da mevcuttur. Dokuz komiser idari reform konusundaki uzman görüşlerinden dolayı seçilirler. Bunlardan altısı iş çevrelerinden, biri akademik çevreden, ikisi de işçi liderlerinden seçilir.

Yaptığı araştırma ve müzakere sonuçlarının 1982 mali yılı bütçesinin hazırlanması sırasında yayınlanabilmesi amacıyla, Komisyon ilk raporunu Temmuz 1981'de sunmuştur. Bu raporun muhtevası üç kısımdan oluşmaktaydı:

- i) İdari reform fikri ve bunun görevi,
- ii) Acilen alınması gerekli reform tedbirleri ve,
- iii) Gelecekteki çalışmaları yönlendirici görüşler.

"ii" olarak numaralandırılan kısımda, Komisyon harcamalarının kısılması ve merkezi ve mahalli Hükümetler ile özel statüye sahip kurumların rasyonelleştirilmesi ve etkinliğinin arttırılması için alınması gerekli tedbirler üzerinde durmuştur. Örneğin, harcamaların kısılması için genel bir tedbir olarak, Komisyon genel idari maliyetler ve sübvansiyonlar ile muhtelif münferit tedbirlerin gözden geçirilmesi önerisinde bulunmuştur. Buna ilaveten, Hükümet idaresinin etkinliğinin arttırılması ve rasyonelleştirilmesine ilişkin tedbirler konusunda Komisyon muhtelif raporlar düzenlemiştir. Bu raporlar yayınlanmış ve böylece gerek Hükümet içinde, gerekse Hükümet dışında saydamlığın arttırılmasına katkıda bulunmuştur.

Hükümetin yukarıda sıralanan faaliyetlerinin yanı sıra, Hükümet dışındaki sektörün faaliyeti de Hükümetin saydamlığının arttırılmasına katkıda bulunmaktadır. Bunun tipik bir örneği basın faaliyetleridir. Ayrıca, görüş üretmekle görevli çeşitli kuruluşların yayınladıkları raporlar ve muhtelif ticari organizasyonların çıkardıkları bültenler, Hükümet politikalarını hem uygulama öncesi inceleyip, hem de uygulama sonrası değerlendirmek suretiyle, vardıkları sonuçları yayınlarlar. Bu incelemelerin sonuçları muhtelif çevrelerden gelen kişilerin görüşlerini yansıtır ve yeni politika konularının incelenmesi için gerekli temel verilerin toplanmasından, uygulamaya konulmuş bulunan politikaların değerlendirilmesine kadar çok çeşitli konuları kapsar.

SÜBVANSİYONLARIN TİCARİ İŞLETMELERİN BİLGİSİNE SUNULMASI

Bütçeye Dayalı Bilgi Kaynakları:

"Ticari işletmelere yapılan mali yardımlara ilişkin Hükümet harcamaları" konusundaki temel bilgiler, Maliye Bakanlığı'nın Bütçe Bürosu tarafından derlenen ve Mali Kanun uyarınca Ulusal Meclis'e sunulan "Yosansho" (Bütçe) ve "Kessansho" (Tasfiye)'da yer almaktadır. Evvelce de belirtildiği gibi, Bütçe'nin hesap kalemleri Genel Hesaplar ve Özel Hesaplar'dan oluşmaktadır. Genel Hesaplar mal ve hizmet alımları, emekli maaş ve ikramiyeleri ödemeleri ve Özel Hesaplara yapılan nakilleri kapsar. Özel Hesaplar ise, Hükümetin belirli projeleri yürütmesi, belirli fonları uygulaması veya bazı gelir ve giderlerin diğer genel gelir ve giderlerden ayrı olarak yürütülmesinin gerekli olması halinde, kanun uyarınca teşkil olunan hesaplardır. Hükümet Bütçeye ilaveten, Mali Yatırım ve Kredi Programlarını (FILP) da düzenler. Ulusal Bütçe ile ilgili resmi Hükümet dokümanları Yossanno-Setsumei (Bütçe açıklaması), Zaisei-Tokei (Bütçe istatistikleri), Bütçe Özeti, Mali İstatistiklere ait Dört Aylık Bülten ve Aylık Mali Rapor'dur. Bu dokümanlar Maliye Bakanlığı tarafından yayınlanır. Merkezi Hükümetin verdiği sübvansiyonlar ve kredilere dair başlıca bilgi kaynakları bunlardır. Mahalli Hükümetlerin Mali Gelir ve Giderlerine ait belli başlı Hükümet dokümanları Chiho-Zaisei-Tokei (Mahalli Hükümet Gelir ve Giderleri) ile İçişleri Bakanlığı tarafından yayınlanan Japonya'da Mahalli Kamu Maliyesi'dir.

Direkt sübvansiyonlarla ilgili ayrıntılı bilgi, Maliye Bakanlığı Bütçe Bürosu Kamu Maliyesi Araştırma Grubu tarafından yayınlanan Hojonkin-Benran (Sübvansiyon El Kitabı)'da bulunabilir. Yaklaşık 900 sayfayı kapsayan bu raporda sübvansiyonlar, Hükümetin muhtelif harcamalardaki mecburi payı, yardımlar, faiz sübvansiyonları, araştırma ve proje harcamaları ödemeleri ile Genel Hesaplar, Özel Hesaplarda tasnif edilen diğer mali yardımlar, Hükümete Bağlı Kurumların Bütçesi ve söz konusu tasnifin alt kalemlerinin ayrıntılı bir listesi verilir. Raporda ayrıca, sübvansiyon metodu ve sübvansiyon oranı ile teklif edilen harcamalar hakkında kısa tanımlamalar ve açıklamalar da yer almaktadır. Sübvansiyonlarla ilgili hususlar ve teklifler çeşitli şekillerde kodlandırılır: Bütçeye, kuruma, sektörel veya fonksiyonelliğine göre veya "Yosansho" (Bütçe) kodlarına tekabül eden ekonomik kodlar uygulanır. Sektörel ve ekonomik kodlama, tahsisleri ekonomik kategorisine göre tanımlamak

suretiyle, ulusal hesaplar arasında bir referans kurulması imkanını sağlar.

Ulusal Hesapların Kaynakları:

Ekonomik Planlama Kurumu'nun Milli Gelir Bölümü tarafından yayınlanan Ulusal Hesaplar Yıllık Raporu sanayi kesimine verilen sübvansiyonlara ilişkin toplam harcamaları gösterir. Ancak, raporda ekonomik veya sanayi sektör itibariyle ayrıntılı bir tasnif yer almaktadır. Japonya'daki ulusal hesap sistemi çerçevesinde, sübvansiyonlar Birleşmiş Milletlerce benimsenmiş olan sübvansiyon tanımı uyarınca "Hükümetin üreticilere yaptığı ve üreticilerin üretim açısından bir ilave gelir olarak gördükleri cari transferler" olarak kabul edilir. Diğer bir deyişle, ulusal hesaplarda sübvansiyonlar Hükümet tarafından firmalara verilen cari gelir transferleri olarak tanımlanmaktadır. Bu tanıma göre, ev idareleri üretim ile ilgili olmadıkları için, Hükümetten direkt olarak sübvansiyon alamazlar. Dolayısıyla, sanayi sübvansiyonları, özel sanayi işletmelerinin Hükümetten aldıkları ve cari hesaplardan gelen tüm yardımları ve Hükümetin kamu kuruluşlarının işletme kayıplarını telafi etmek maksadıyla yaptığı tüm yardımları kapsar. Yatırım amacıyla veya zarar, ziyan ve diğer sermaye ve mal varlığı kayıplarının karşılanması maksadıyla kamu yetkili mercilerince özel sanayi işletmelerine yapılan transferler, sübvansiyondan ziyade sermaye transferi olarak sınıflandırılır.

Dolayısıyla, ulusal hesaplar yayınlanan bütçe dokümanları ile uyumlu olarak, sübvansiyon alan tarafın ekonomik sektörü itibariyle verilen sübvansiyonlar hakkında ayrıntılı tabloları ihtiva ederler. Mahalli ve merkezi Hükümet harcamalarının bütçe ve ulusal hesaplardan ayrılması mümkün olmakla birlikte, Hükümet faaliyetleri ve bütçenin muhasebe sistemi hakkında fazla bilgi sahibi olmayan kişiler için pratikte böyle bir ayrımın yapılması zordur.

Diğer Bilgi Kaynakları:

Kamu mali kurumlarınca sağlanan kredi sübvansiyonları veya kredi avantajları hakkında bilgi, genellikle her kurum tarafından yayınlanan kamu mali kurumlarının mali faaliyetlerine ilişkin yıllık rapordan alınabilir. Kurumların mali faaliyetlerine ilişkin veriler, Bank of Japan'ın İstatistik Departmanı tarafından yayınlanan Ekonomik İstatistik Yıllığı'ndan kolayca elde edilebilir. Ancak, kredi sübvansiyonlarının sektörler itibariyle kesim ayrımı

kolay değildir. vergi sübvansiyonlarına ilişkin bilgiler Sozei Oyobi Inshi Shunyu no Setsumei (Vergi ve Damga Resmi Gelirlerinin Açıklanması), Japon Vergilerinin Özeti ve Genko Sozeitokubetsusochi no Gaiyo (Cari Özel Vergi Tedbirlerinin Genel Görünümü) adlı ve Maliye Bakanlığının vergi Bürosu tarafından yayınlanan yayımlardan elde edilebilir. Bu yayınlardan sonuncusu tüm özel vergi tedbirlerinin listesini ayrıntılı şekilde ve her türlü hesap kalemini kapsam üzere ihtiva etmektedir. Sanayi kesimlerine verilen vergi sübvansiyonları konusunda, "Sangyo ni Kanrensuru Genko Zeisei no-Gaiyo" (Sanayi Kesimlerine Uygulanan Cari Vergi Sisteminin Genel Görünümü) adlı yayın vergi tedbirleri hakkında ayrıntılı bilgi ihtiva etmektedir.

"Beyaz Kitap"

Her Bakanlıkta, yetki sahalarına giren politika konularını makro-ekonomik açıdan analiz eden araştırma ve planlama bölümleri bulunmaktadır. Bu bölümler, değişik politika sahalarından sorumlu Bakanlık bölümleri ile işbirliği halinde, ekonomik trendler ve politika konularını ya kendiliklerinden, ya da Kabine veya Ulusal Meclis'ten gelen talep üzerine analiz ederler ve araştırırlar. Bu bölümlerce hazırlanan raporlar sadece halkın uygulanan politikaları daha iyi anlamasına yardımcı olmakla kalmayıp, aynı zamanda politikaların gelecekteki gelişimleri konusunda bir görüş birliği temin etmek maksadıyla yayımlanırlar. Hali hazırda, belirli kanunlar uyarınca her yıl Ulusal Meclis tarafından hükümetten talep edilen 33 rapor bulunmaktadır. Bu raporların 11'i, her Bakanlığın uygulamakta olduğu politikaların bugünkü durumu ve gelecekte seyredeceği gelişme hakkında ayrıntılı bilgiyi kapsar. Bu raporlar "Beyaz Kitap" olarak yayımlanır ve şeffaflığın arttırılmasına katkıda bulunur. Buna ilaveten, politik ve ekonomik meselelerin güncel durumu ile yetki sahalarına giren politika konularının güncel durumunun daha iyi anlaşılabilmesinin temini maksadıyla her Bakanlığın kendiliğinden düzenlediği 19 "Beyaz Kitap" bulunmaktadır. Bu dökümanlar önce Kabine'ye sunulur, sonra da halka açıklanır.

Bu Beyaz Kitaplar, istatistik raporları, kanun ve kararnamelere ilişkin mütalaalar, Konsey raporları ve Bakanlık faaliyetlerine ilişkin el kitapları gibi Hükümet kurumları tarafından derlenmiş diğer Hükümet yayınları ile birlikte, hem Hükümet Yayın Hizmetleri Merkezi, hem de halka açık kütüphanelerde satılmaktadır. Sekiz büyük şehirde şubesi olan Hükümet Yayın Hiz-

metleri Merkezi, ülke çapında bir örgüttür. Bu merkezde Hükümet tarafından hazırlanan veya Hükümet ile ilgili genel mahiyetteki yayınların satış ve dağıtım işleri yürütülür.

SÜBVANSİYON POLİTİKALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Hükümet içinde sübvansiyon politikalarının değerlendirilmesi iki şekilde yapılır. Önce, her Bakanlığın ve Hükümet organının sübvansiyon politikaları, üstlendikleri fonksiyonlar ve sorumluluklara göre, Mali Denetleme Kurulu, İdari Yönetim Ajansı (AMA) ve Maliye Bakanlığı tarafından incelenir, denetlenir ve gözden geçirilir. İkinci aşamada, aynı politikalar sübvansiyon programlarının teklif olunan politikalara uygun olarak planlanması ve uygulanmasından sorumlu olan Bakanlıklar ve Hükümet organları tarafından değerlendirilir ve gözden geçirilir. Hükümetin kamuya ait mali kaynakları yanlış tahsis etmesine ve kötüye kullanılmasına engel olmak amacıyla, Hükümet tarafından sübvansiyonlar için yapılan harcamalar Finans Kanunu, Muhasebe Kanunu ve Sübvansiyonların Tahsisi ve Uygulanması Usullerine Dair Kanun hükümleri muvacehesinde Denetleme Kurulu tarafından incelenir ve denetlenir. Sübvansiyon faaliyetlerinin uygulama sonrası değerlendirilmesi, sübvansiyonların etkinliğinin ve teklif olunan politikaların etkisinin değerlendirilmesi amacıyla, AMA adlı kuruluş tarafından gerçekleştirilir. Sübvansiyonların uygulama öncesi değerlendirilmesi ise, Bütçe taslağının hazırlanması sırasında Maliye Bakanlığı tarafından yapılır.

AMA adlı kuruluş tüm Bakanlıklar ve Hükümet kurumlarının sübvansiyon program ve faaliyetlerini geniş kapsamlı bir şekilde gözden geçirir. AMA'nın çeşitli tavsiyeleri, inceleme sonuçlarına dayalı gerekçeleri ile birlikte sübvansiyon programlarını yürüten ve uygulayan Bakanlıklar ve Hükümet kurumları ile Maliye Bakanlığı ve Ulusal Meclis'in Kabine Daimi Komitesi'ne sunulur. Bu işlemin amacı, sübvansiyonların etkinliğinin arttırılmasıdır. Bu gibi tavsiyeler geçmişte bazı sübvansiyonların kaldırılmasına veya azaltılmasına yol açmıştır. Bu tavsiyeler aynı zamanda, gelecek yıla ait Bütçe tasarısının planlanması ve hazırlanması sırasında Maliye Bakanlığı tarafından nazarı dikkate alınır. Mevcut ve yerleşmiş sübvansiyon politikalarının ise, 1980 mali yılından başlamak üzere, dört yıllık bir süre zarfında sayı itibariyle en az dörtte birlik bir indirime tabi tutulması öngörülmüştür. Yeni sübvansiyon programları kesinlikle kısıtlanmıştır. Yeni bir programın uygulanması gerekli hale geldiği zaman, bu yeni programa yer açabilmek için

ilke olarak eski bir sübvansiyon politikasının iptali gereklidir. (Bu uygulama ünlü "sil ve yap" ilkesidir). Hali hazırda, yeni ihtiyaçlara cevap verebilmek amacıyla, sübvansiyon politikaları, yürürlüğe girdikleri tarihten sonra beş yıl içinde yeniden gözden geçirilmektedir.

Yukarda belirtildiği şekilde, sübvansiyon politikalarının gözden geçirilmesinin ilk örneği olarak, 1979 yılında Tarım, Orman ve Balıkçılık Bakanlığı tarafından tarım kesiminde yapısal bir iyileşme sağlanması amacıyla alınan tedbirler konusunda idari bir inceleme yapılmıştır. Büyük çaplı ve yüksek verimli bir tarımsal üretimin teşviki amacıyla, Tarım, Orman ve Balıkçılık Bakanlığı tarım makinelerinin daha etkin bir şekilde kullanılmasını teminen, sübvansiyonlu politika tedbirleri uygulamıştır. Yapılan incelemeden sonra, AMA kuruluştaki Tarım Bakanlığı'na şu tavsiyelerde bulunmuştur: Sübvansiyon programının uygulanma süresi içinde bir ara değerlendirme ve inceleme yapılarak, alınacak sonuçlara göre gerekli görüldüğü takdirde programlar değiştirilmelidir; çiftçilerce esasen yaygın şekilde kullanılan veya kolayca temin edilebilen makineler için herhangi bir sübvansiyon verilmemelidir; ve verilecek sübvansiyonlar, çiftliklerin genişlemesine katkıda bulunacak durumlara kısıtlı kalmalıdır. AMA kuruluştaki tarafından yapılan ikinci tür incelemeye, yani yeni sübvansiyon programlarının incelenmesine dayalı olarak, 62 sübvansiyon programı gözden geçirilmiş ve 1977-1979 yılları arasında teklif olunan politikaların etkinliğinin arttırılması amacıyla uygulanmaları tavsiye edilmiştir. Üçüncü tür incelemenin, yani her bir Bakanlığın ve Hükümet kurumunun sübvansiyon programlarının incelenmesinin sonucu olarak, 28 sübvansiyon programı yürürlükten kaldırılmış, 86 programın kapsamındaki sübvansiyonlar azaltılmış, 9 program diğer programlara entegre edilmiş, 3 programın sona erme tarihlerinin tesbiti istenmiş ve 77 programın daha etkin ve doğru bir biçimde uygulanması istenmiştir.

Mali Denetleme Kurulu, Anayasaya göre Kabine'ye bağımlı olmayan bir organdır. Bir bakıma bu Kurul'un gerçekleştirdiği denetim, Hükümet dışında yapılan bir denetim olarak nitelendirilebilir. Bu Kurul'un başlıca görevi, Bakanlıklar ve Hükümet kurumlarının kamu gelirleri ve harcamalarına ilişkin olarak uyguladıkları muhasebe yöntemlerinin kontrol edilmesi ve sadece muhasebe açısından herhangi bir kanuna aykırılık veya usulsüzlüğün bulunup bulunmadığının araştırılmasıdır.

Maliye Bakanlığı, AMA kuruluşunca gerçekleştirilen inceleme sonuçlarını kullanmak suretiyle, Muhasebe Kanunu'nun 46'ncı maddesi hükmü uyarınca, sübvansiyon kalemlerini inceler. Bütçe açığının giderek daha büyük bir sorun teşkil etmesinden ve bu açığın finanse edilebilmesi için büyük ölçüde Hükümet tahvillerine dayandığından, Maliye Bakanlığı'nın bu incelemesi özellikle önemli bir hale gelmiştir. Kamu gelirlerini arttırmak ve vergi yükünün dağılımında eşitliği sağlamak çabaları çerçevesinde, ticari işletmelere uygulanan özel vergi tedbirleri derin bir incelemeye tabi tutulmuştur. Gerekli ve etkin olmayan bütün kalemler ya iptal edilmiş veya iptal edilmeleri için direktif verilmiştir. Mevcut tedbirlerin birçoğunun ya miktarı ya da oranı azaltılmıştır. Harcamalar açısından, Maliye Bakanlığı 1980 yılı Bütçe tasarısını hazırlarken sübvansiyonlardan birçoğunu azaltmayı düşünmüştür.

Ekonomik planlama ve ekonomik politikaların ekonomi üzerindeki etkilerini değerlendirmede kullanılmak üzere, EPA'nın büyük çaplı bir Orta-Vadeli Çok Sektörlü Model'i bulunmaktadır. Politika tercihlerinin sektörel ve sektörlerarası etkinlikleri ile genel etkilerini analiz etmek amacıyla, model Yeni Ulusal Muhasebe Sistemi'ne dayalı olarak geliştirilmiş olup, aşağıda sıralanan 16 sanayi sektörünü kapsamaktadır: Tarım, ormancılık ve balıkçılık, kimyasal maddeler, temel madenler, makine, hafif imalat, inşaat, elektrik, gaz ve su, bankacılık ve sigorta, ulaşım ve haberleşme, toptan ve perakende ticaret, gayrimenkul ve hizmetler, rekabete müsait olmayan madencilik ürünleri ithalatı, verilen faizler, üç Hükümet faaliyeti ve kâr gayesi gütmeyen özel kuruluşların ev idarelerine sundukları hizmetler. Bu model aynı zamanda, Hükümet tüketim harcamaları, bilinçli kamu sermaye teşekkülü, sektörlerle göre verilen yardım ve sübvansiyonlar, kurumlar gelir vergisi oranı, şahsi gelir vergisi oranı, sektörlerle göre gümrük harçları oranı, sektörlerle göre dolaylı vergilerin oranı, sektörlerle göre kamu finans kurumlarınca verilen krediler, sosyal sigorta kesintileri ve avantajları, resmi faiz oranı vs. gibi muhtelif politika değişkenlerini de kapsamaktadır. Söz konusu model, Hükümetin ekonomik planlama ve politika tesbitine ilişkin hazırlık çalışmaları sırasında, sübvansiyonların, selektif kredi tahsislerinin ve vergi tavizlerinin dolaylı ve dolaysız etkilerinin ölçülmesi ve politika tercihlerinin genel ve sektörel etkilerinin değerlendirilmesinde kullanılmaktadır. Bu model ile yapılan deneyler arasında, belirli sanayi kesimlerine yönelik çeşitli politika tedbirlerinin değerlendirilmesinde maliyet/kâr analizinin uygulanması da yer almaktadır. Bu modeli kullanmak suretiyle, sübvansiyon programlarının sanayi

kesimlerine getirdiği maliyet ve yararların dinamik bir şekilde değerlendirilmesi, bir deney şeklinde yürütülmektedir. Bu tür ekonometrik modeller kullanarak uygulama öncesi ve uygulama sonrası yapılan politika değerlendirmeleri, EPA tarafından yayınlanan yıllık bir Ekonomik Beyaz Kitap'da yer almaktadır. Ancak, hali hazırda bu değerlendirmelerin sonuçları, münferit sübvansiyonların seviyesinin tesbitinde direkt olarak kullanılmaktadır.

AMA, Denetleme Kurulu ve Maliye Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen ve sübvansiyon programlarına ilişkin inceleme ve değerlendirme raporları her Bakanlığa ve Bakanlık kurumuna gönderilmektedir. Bu raporları da dikkate almak suretiyle, her Bakanlık kendi başına sorumlu olduğu sübvansiyon programlarının incelenmesi ve değerlendirmesini yapmaktadır. Örneğin, politika uygulamalarının etkisi konusunda uzmanların veya kompüter araştırmalarının görüşünü almak suretiyle ve sıkı bir işbirliği halinde Bakanlıklar ve Bakanlık Kurumlarının içinde ve dışında yürütülen bu gibi uygulama öncesi ve uygulama sonrası inceleme ve değerlendirmeler, sübvansiyon programlarının şekillendirilmesinde kullanılır. Bu rapor ve incelemeler sübvansiyon programları hakkında son derece ayrıntılı ve değerli bilgiler ihtiva ederler ve sübvansiyon politikalarının şeffaflığı açısından en önemli dokümanları teşkil ederler. Bu dokümanlar bu şekli ile halka açıklanmamakta ise de gizli değildirler ve bu dokümanlara dayanarak hazırlanan bilgiler, politika programları için kamuoyunun daha fazla desteğini sağlama amacıyla devamlı olarak halka açıklanırlar.

EK

· BÜTÜN DÜNYANIN TAKDİRİNİ KAZANAN ULUSAL BİR SANAYİ KURULUŞU:
JAPONYA EKONOMİK KURULUŞLAR FEDERASYONU (KEİDANREN)

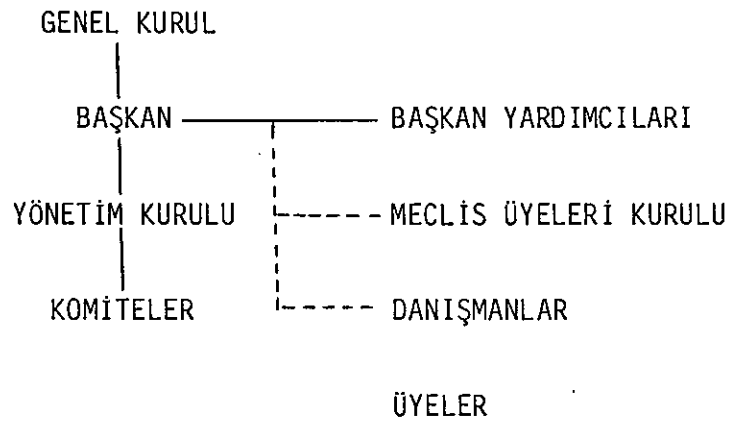
KEİDANREN hemen hemen Japonya'daki ekonomik faaliyetlerin tümüne yakınıni temsil eden ve kâr amacı gütmeyen bir özel sektör kuruluşudur. Keidanren, yurt içinde ve dışında özel ve kamu sektörüyle yakın ilişkilerini koruyarak, ekonomik sorunlara pratik çözümler aramakla kalmayıp aynı zamanda Japonya ve diğer dünya ekonomisinin sıhhatli gelişimine katkıda bulunmaya çalışır.

Keidanren, savaş öncesi dönemden buyana faaliyetlerini sürdüren ekonomi ve sanayi kuruluşlarının birleşmesinden sonra 1946 Ağustos'unda kurulmuştur.

0 günden buyana, Keidanren büyüyerek ülke düzeyine yayılmış ve Ocak 1985 itibariyle 119 kuruluş ve 856 şirket temsilcisini bünyesinde toplamış bulunmaktadır.

Japon iş aleminin dünyaca tanınan liderleri tarafından yönetilen Keidanren, insanlığın ekonomik refaha ulaşması için aktif ve etken bir rol oynamaktadır.

Genel kuruluş şeması şu şekildedir.

KEİDANREN ÜYE KOMİTELERİ

Genel Ekonomi Politikası Komitesi
Yönetim Yapısında Reform Geçici Komitesi
Halkla İlişkiler Komitesi
Ekonomik Araştırmalar Komitesi
Fiyat Komitesi
İstatistik Komitesi
Sanayi Politikası Komitesi
Enerji Komitesi
Kömür Yönetim Komitesi
Doğal Kaynaklar Komitesi
Dağıtım Komitesi
Ulaştırma Komitesi
Çevre ve Güvenlik Komitesi
Arazi Geliştirme ve Kullanım Komitesi
Tarım Politikası Komitesi
Telekomünikasyon ve Enformasyon Politikası Komitesi
Küçük ve Orta İşadamlarıyla İlişkiler Komitesi
Maliye ve Para Politikaları Komitesi
Uluslararası Maliye Komitesi
Vergi Komitesi
Mali İşbirliği Komitesi
Ekonomik Yasa Komitesi
Muhasebe Komitesi
Endüstriyel Teknoloji Komitesi
Okyanus Kaynakları Komitesi
Hayat Bilimi Komitesi
Dış İlişkiler Komitesi
Dış Ticaret Komitesi
Teknolojik Mübadele ve Uluslararası Yatırım Komitesi
Ekonomik İşbirliği Komitesi
Denizaşırı Projeler Komitesi
OECD'ye İş ve Sanayi Konusunda Danışma Komitesi
Atlantik Enstitüsü Komitesi
Bilgisayarlarla İlgili Telif Haklarını Koruma Komitesi
Uluslararası Endüstriyel Film ve Video Kongresi Düzenleme Komitesi
Savunma Üretimi Komitesi
Uzay Faaliyetlerini Geliştirme Konseyi

İKİLİ İLİŞKİLER KOMİTELERİ

Japonya-AET ilişkileri Komitesi
Japonya-EFTA ilişkileri Komitesi
Japonya-Kanada Ekonomi Komitesi
Japonya-Tayland İşbirliği Komitesi
Endonezya ile İşbirliği Komitesi
Japonya-Brezilya Ekonomi Komitesi
Japonya-Meksika Ticari İşbirliği Komitesi
Japonya-Venezuela Ekonomik İşbirliği Heyeti
Afrika ile İşbirliği Komitesi
Japonya-Cezayir Ticari İşbirliği Komitesi
Japonya-Yunanistan Komitesi

DİĞER İKİLİ İLİŞKİLER KOMİTELERİ

Japonya-Danimarka İşadamları Heyeti
Japonya-Fransa İşadamları Heyeti
Fransız-Japon İşadamları Sanayi İşbirliği Komitesi
Japonya-İtalya İşadamları Heyeti
Japonya-Norveç İşadamları Heyeti
Japonya-İngiltere İşadamları Heyeti
Japonya-Almanya İşadamları Heyeti
Japonya-Hollanda İşadamları Heyeti
Keidanren-UNICE Heyeti

DİĞER EKONOMİK TEŞKİLATLAR VE KEIDANREN TARAFINDAN KURULAN İKİLİ İLİŞKİLER
KOMİTELERİ

Japonya-SSCB Ticari İşbirliği Komitesi
Japonya-Endonezya Ekonomi Komitesi
Japonya-Tayland Ticaret ve Ekonomi Komitesi
Doğu Asya İşadamları Heyeti-Japon Komitesi
Japonya-Hong Kong Ticari İşbirliği Komitesi

KEIDANREN AŞAĞIDAKİ KOMİTELERLE İŞBİRLİĞİ YAPMAKTADIR

Japonya-ABD İşadamları Heyeti
Japonya-Kore Ekonomi Komitesi
Üçlü Komisyon
Japonya-Çin Uzun Vadeli Ticaret Komitesi

Japonya-ASEAN İşbirliği Komitesi
Filipinler'le Ekonomik İşbirliği Japon Ulusal Komitesi
Japonya-Macaristan Ekonomi Kulübü
Japonya-Hindistan Ticari İşbirliği Komitesi
Japonya-Bulgaristan Ekonomi Komitesi
Japonya-Malezya Ekonomi Derneği
Japonya-Polonya Ekonomi Komitesi
Japonya-Arjantin Ticari İşbirliği Komitesi
Japonya-Yugoslavya Ekonomi Komitesi
Pasifik Havzası Ekonomi Konseyi-Japon Ulusal Komitesi
Japonya-Romanya Ekonomi Komitesi
Japonya-Avustralya Ticari İşbirliği Komitesi
Japonya-Doğu Almanya Ekonomi Komitesi
Japonya-Yeni Zelanda Ticari İşbirliği Komitesi
Japonya-Çekoslovakya Ekonomi Komitesi
Japonya-Küba Ekonomi Heyeti

Karar Alma Mekanizması

Keidanren'de karar alma mekanizması genellikle aşağıdaki gibi çalışmaktadır:

- 1) Belli bir konu ile görevli Komite, Komite Başkanı tarafından toplanır.
- 2) Sekreterlik ilgili bilgileri, istatistikleri ve aynı zamanda Keidanren'in görüşünü kapsayan taslağı hazırlar. Bu arada birçok kesimin görüşlerini yansıtan bölümler de bu taslağın içine dahil edilir.
- 3) Komite, sanayinin ortak çıkarlarının nerede olduğunu gösteren öğütleri, kararları, vs. formüle eder.
- 4) Ortaya çıkan kararlar, son olarak onay için Yönetim Kurulu'na gönderilir.

Keidanren'in faaliyetlerinin yönüne bağlı olarak, temel ekonomik politikanın meseleleri ve sosyo-politik neticeleri başkan ve on başkan yardımcısından oluşan İcra Konseyi tarafından saptanır.

Yönetim Kurulu, (Temmuz 1984 itibarıyla) 471 yöneticiden oluşur ve karar verme mekanizmasının merkez organıdır. Başkan, kurulun aylık toplantılarını yönetir.

İcra üyeleri yöneticiler arasından seçilen (Temmuz 1984 itibarıyla) 207 üyeden oluşur. Kurul aylık olarak toplanır ve Keidanren'in yürürlükteki etkinliklerini

tartıştır.

10 danışman ve 41 onur üyesi aralıklı olarak toplanır, başkana güncel sorunlar üzerine öğüt ve düşüncelerini bildirirler.

527 üyeyi kapsayan Meclis Üyeleri Kurulu Aralık'ta yıllık olağan toplantısını yapar. Mayıs ayında yıllık genel toplantı, Keidanren'in bütün üyelerinin yıllık olağan toplantısını oluşturur.

Bölgesel toplantılar periyodik olarak ülkenin değişik bölgelerinde yapılır. Bu yolla Keidanren etkinliklerini yönlendirirken, değişik bölgelerin görüşleri dikkate alınmış olur.

Keidanren içinde uygulanan bütün kurallar, karmaşık görünmesine rağmen, organizasyon içinde birlik sağlanmasını kolaylaştırmaya yarar.

Hükümetle ilişkiler

Keidanren tamamiyle özel, kâr amacı gütmeyen özerk bir ekonomi kuruluşudur; fakat görüşleri ve önerileri, Japon işaleminin birliğini sağlayan görüşler olarak hükümetler tarafından dikkatle ele alınır ve gözönünde bulundurulur. Büyük sanayinin menfaatlerini temsil eden bir yapıda olmasına, çıkarlarının savunulmasını üstlenme kolaylığına rağmen, Keidanren işalemiyle dağıtım, servis hizmetleri, finansman, alt-anlaşma vs. yoluyla iş ilişkilerini sürdürdüğü ve aynı zamanda Keidanren'e dahil olan ticaret derneklerine üye oldukları için küçük girişimcilerin değişik çıkarlarını da dikkate alır. Hükümetle işbirliği aşağıdaki gibi olmaktadır:

- 1) İş aleminin güncel sorunlarla ilgili görüşleri, Keidanren'in komiteleri tarafından incelemeye tabi tutulur ve tek bir görüş şeklinde ifade edilir.
Bu görüşler hükümete ve ilgilenen siyasi partilere aktarılır.
- 2) Hükümetin değişik organlarından danışma ve tavsiye amacıyla gelen resmi veya gayri resmi taleplere karşılık, işaleminin görüşleri Keidanren tarafından koordine edilip sunulur.
- 3) Keidanren'in temsilcileri, hükümetin resmi danışma organları olarak çalışan çeşitli danışma konseylerine atanırlar ve bu yolla Keidanren ulusal ekonomik politikanın formüle edilmesine bizzat katılır.

- 4) Keidanren hükümetin ekonomik konularla ilgili organlarındaki yetkilileriyle sürekli yakın bir temas ve haberleşmeyi muhafaza eder.

Diğer Ticari Kuruluşlarla İlişkiler

Artan ve karşılıklı çıkarların söz konusu olduğu durumlarda Keidanren ile yakın temas ve işbirliği ilişkilerine giren ve ülke çapına yayılmış farklı amaçlı diğer ekonomik kuruluşlar da vardır. Bu kuruluşlar ve Keidanren uluslararası ve ulusal birçok toplantıyı birlikte yapmayı üstlenirler.

Nissho (Japonya Ticaret ve Sanayi Odası) Japonya'nın tamamına yayılmış ticaret ve sanayi odalarının ulusal düzeydeki konfederasyonudur ve uluslararası ekonomik sorunlarla da ilgilenir. Odanın belirgin özelliklerinden bir tanesi de -küçük ve orta ölçekli işletmelere ilişkin olan sorunlar da dahil- bölgesel ekonomik problemlerle ilişkili olmasıdır. Çeşitli mesleki ve teknik eğitim programları düzenleyip, iş danışma hizmetleri ve küçük ve orta ölçekli işletmelere deniz-aşırı ticarete danışma hizmeti sunar.

Nikkeiren (Japonya İşveren Dernekleri Federasyonu) Bölgesel işveren dernekleri ve çeşitli ticaret derneklerinden oluşan, ücret sorunları, çalışma koşulları ve işçi-işveren ilişkileri gibi konular üzerinde uzmanlaşmış bir gruptur.

Keizai Doyukai (Japonya Ekonomik Kalkınma Komitesi) Herbiri bir yönetici olan üyelerden oluşur. Sosyal ve ekonomik sorunların serbestçe konuşulduğu ve şirket yetkililerinin biraraya geldiği forumdur.

Keidanren ve Japon Ekonomisinin Karşılaştığı Zorluklar

İkinci petrol krizini takiben Japon ekonomisi (diğer sanayileşmiş ülkelerden daha iyi bir performans göstererek) değişikliklere ayak uydurabilme kabiliyetini bir kez daha gösterdi. Bununla birlikte, Japon ekonomisi bütçe açığı, sanayi yapısal sorunlar, dış ekonomik ilişkilerdeki darboğazlar, nüfusun hızlı yaşlanması ve toprak ve tarımsal ürünlerin nisbi olarak yüksek fiyatları gibi ciddi sorunlarla karşı karşıya olup bu problemlerle aktif olarak uğraşmak zorunda kalmaktadır.

Keidanren, bu problemlere ve 1980'lerin geri kalan kısmındaki belirsizliklere çözüm getirmek için serbest piyasa ekonomisi içinde güçlü ve canlı bir özel teşebbüsün hayati rolüne inanmaktadır.

Uluslararası Faaliyetler

Japonya hammadde ve yiyecek açısından dışarıya tamamen bağımlı olduğu için uluslararası barışın korunması bu ülke için yaşamsal öneme sahip bir meseledir.

Sanayileşmiş ülkelerle ilişkiler açısından bakılırsa, Keidanren'in özen gösterdiği husus ekonomik anlaşmazlıkların politize edilmemesine çalışmaktır. ABD'de "ABD-Japonya Ekonomik İlişkiler Danışma Konseyi" ve Japonya'da "Japonya-ABD Ekonomi Konseyi" tarafından idare edilen "Japonya-ABD İşadamları Heyeti"nin çalışmalarına Keidanren, güçlü bir destek sağlamaktadır. Keidanren aynı zamanda "USA Business Round Table" adlı kuruluş ile diyalog içindedir.

Japonya-Kanada Ekonomi Komitesi ve Kanada-Japonya Ticari İşbirliği Komitesi'nin himayesinde Japon-Kanada işadamları heyeti daha ileri derecede bir karşılıklı anlayış geliştirmek için vasıta olmaktadır.

Japonya ile Batı Avrupa arasındaki anlayış eksikliği ciddi bir sorundur. Keidanren bu sorunu karşılıklı ve çok yönlü görüş alış-verişi yoluyla halletmek taraftarıdır. Japonya-Okyanusya ilişkileri Keidanren açısından önem kazanmaktadır.

Gelişmekte olan ülkeler Japonya için önemlidir. Dış ticaretin ve denizaşırı yatırımlarının yarısına yakını bu ülkelere yöneliktir. Japonya bu ülkelerle yakın iş ilişkilerini geliştirmek amacıyla önemli katkılarda bulunmaktadır.

Japon diplomasisi, ticareti ve denizaşırı yatırımları için önemli bir ASEAN bölgesidir. Keidanren ASEAN ülkelerinin elçilikleri ile yakın ilişkilerini sürdürmekte olup ayrıca Tayland ve Endonezya'da komiteleri bulunmaktadır.

Kuzey Doğu Asya'da; Kore Cumhuriyeti, Taiwan ve Hong Hong'un Japonya ile geniş bir ticaret münasebeti olan Keidanren, bu ülkelerle Japonya arasındaki komunikasyonu kolaylaştırma amacıyla oluşturulmuş özel organlara destek sağlamaktadır.

Çin, siyasal istikrarın sağlanması açısından olduğu kadar Japon ekonomisi için de öneme sahip bir ülkedir. Keidanren'in bu ülkeye olan diyalogu "Japonya-Çin Uzun Dönemli Ticaret Komitesi" ve "Çin-Japonya Ekonomi ve Ticaret Derneği" aracılığıyla yürütülmektedir.

Latin Amerika ile ilişkiler için, Keidanren Brezilya, Meksika ve Venezuela ile ayrı ayrı ilgilenen üç özel organa sahiptir.

1973 petrol krizinden beri, Orta-Doğu ülkeleri ile olan ekonomik ilişkiler gelişmektedir. Keidanren "Orta Doğu-Japonya İşbirliği Merkezi" ile ortak hareket ederek bu bölgeden çok sayıda seçkin misafir ağırlamıştır.

Keidanren, "Afrika'yla İşbirliği Komitesi" aracılığıyla Kara Afrika'nın sorunlarıyla yakinen ilgilenmektedir.

Keidanren, Fas'a 1979 yılında yaptığı bir geziyle bu ülkeyle olan bağlarını güçlendirmiştir. Cezayir'le ilişkiler ise (1982 yılında "Japonya-Cezayir Ticari İşbirliği Komitesi"nin kurulmasıyla) ve Başkan İnayama ve beraberindeki elli kişilik delegasyonun bu ülkeyi 1981 Nisan'ında ziyaret etmesiyle büyümüştür.

SSCB ile ilişkilerde, "Japonya-SSCB Ticari İşbirliği Komitesi" adlı kuruluş merkez organdır. Bu organ, Japonya ile SSCB arasındaki ekonomik diyalogların ve özel projelerin geliştirilmesine yardımcı olur.

"Doğu Avrupa'nın Sosyalist Ülkeleri ile Ticaret Derneği", Keidanren'in desteği ile Japonya ile Doğu Avrupa ülkeleri arasında ülke özelinde kendini gösteren sorunlarla uğraşır. Diğer sosyalist ülkelere (Küba, Vietnam vs.) ve Doğu Avrupa'ya yönelik daha başka kuruluşlar da vardır.

Yönetim açısından, Keidanren'in uluslararası etkinliklerini başlıca iki bölüm yürütür. "Uluslararası Ekonomik Etkinlikler Bölümü" sadece sanayileşmiş ülkelerle (Kuzey Amerika, Batı Avrupa ve Okyanusya) ve gelişmiş ülkelerin çok yönlü kuruluşlarıyla olan ilişkilerden sorumludur. Aynı zamanda, Keidanren'in Dış İlişkiler, Uluslararası Yatırım ve Teknoloji Mübadelesi ve Dış Ticaret Komitelerini faaliyetlerinden de sorumludur.

Kamuyla ilişkiler

1) Basın toplantıları: Keidanren, her yıl görüşleri ve faaliyetleri hakkında gazetecilere bilgiler veren 165'in üzerinde basın toplantısı düzenler.

Basın toplantılarının dışında, Keidanren, televizyon, radyo ve diğer kitle iletişim araçlarının rapor programlarının hazırlanmasına yardımcı olur.

Keidanren, Japonya'da bulunan ve ülkeyi ziyaret eden yabancı gazetecilerle görüşür. 1983'de, dünya düzeyinde faaliyet gösteren kırkın üzerinde dernekten gelen yabancı raportörlerle toplantı yapmıştır.

Bir başkan ve on yardımcısından oluşan İcra Komitesi aylık toplantıları yapıldığında, Tokyo'da bulunan yabancı muhabirleri bu toplantılarının hemen ardından yapılan basın toplantısına katılmaya davet eder.

Böylelikle, Keidanren tutum ve düşüncelerini, sadece ülke içine değil, aynı zamanda denizaşırı ülkelere de açıklamak için her türlü olanağı kullanmaya gayret gösterir.

- 2) Birlik Oluşturma: İş aleminin sesini kamuoyuna yaymak için herbir ekonomik konu üzerinde görüş birliğine ulaşmak gereklidir.

Keidanren bu amaçla, 1979 Eylül'ünde "Keidanren Forum" olarak adlandırılan iki ayda bir yapılan tartışma toplantılarını başlatmıştır.

Bu forum üst düzey yöneticilerine Japon ekonomisinin karşılaştığı hayati öneme sahip tarım politikası, enerji, ekonomik yardım politikası, teknolojik gelişim, haberleşme ve bilgi alışveriş politikası ve Japonya-ABD ekonomik ilişkileri gibi ekonomik sorunları tartışma ve bunlara çözüm arama ortamı sağlar.

Bu forum her konuda en geçer bilginin katılanlara ulaştırılmasına imkan sağlar.

- 3) Diyalog: Keidanren için toplumun bütün tabakaları ile ilişki içinde bulunmak hayati bir öneme sahiptir.

Önemli sorunlar üzerinde tartışmak ve fikir alışverişinde bulunmak amacıyla sendikalarla, tüketicilerle ve diğer sosyal gruplarla toplantı yapar.

Keizai Koho Merkezi (Japonya Sosyal ve Ekonomik İşler Enstitüsü)

"Keizai Koho Merkezi" Japonya'da iş aleminin halkla ilişkilerini yürütmek için Keidanren'in tam desteği ile 1978 Kasım'ında kuruldu.

Yoshihiro Inayama Yönetim Kurulu Başkanı ve Nihachiro Hanamura ise Başkan olarak atandılar. Ekonomik faaliyetlerde kamunun görüşünü, şirketlerin toplumdaki ve Japon ekonomisinin karşılaştığı sorunları çözümdeki rolü deniz aşırı bölgelerin Japon ekonomisiyle ilgili görüşlerini toplamak suretiyle Merkez, hür ve etkin bir ekonomik sistem geliştirmeye çabalar.

Uluslararası anlaşmazlıklar çoğunlukla bilgi, haberleşme ve anlayış eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Kuruluş, uluslararası anlaşmazlıkların giderilmesi için bu eksikliklerin kaldırılmasını önemli bir sorun olarak görmektedir. Merkez, gerek resmi, gerekse özel kesim ile işbirliği yaparak şimdiye kadar, deniz aşırı kamu faaliyetleri yanında yeni taahhütler ve projelere de girmiştir.

Uluslararası Mübadele ve Eğitim Kalkınması Faaliyetleri

Üye kuruluş ve şirketlerle işbirliği yapmak suretiyle, Keidanren uluslararası kültürel alışverişi geliştirme konusunda insan kaynaklarının geliştirilmesi ve sosyal refah ile ilgili etkinliklerde ortak çabaya girişmektedir.

Bu konudaki belli başlı faaliyetler aşağıdakiler gibidir:

- 1) Ishizaka Vakfı ile işbirliği: Bu vakıf 1976 yılında Keidanren'in ikinci başkanı Taizo Ishizaka anısına uluslararası kültürel ve eğitimsel alışverişe hizmet amacıyla kurulmuştur. Kuruluşundan itibaren her yıl, sekiz öğrenci, deniz aşırı ülkelere yollanmakta ve sekiz öğrenci için Japonya'da burs karşılığı öğrenim olanağı sağlanmaktadır. Ayrıca, kültür ve eğitim üzerine uluslararası sempozyumlar ve toplantılar da düzenlenmektedir. Vakfın kurulmasından itibaren Keidanren işletme sorumluluğunu yüklenmiş ve etkinliklerini geliştirmiştir.
- 2) United World Colleges (UWC) ile işbirliği: UWC yüksek okul öğrencileri için öğrenim olanağı sağlayan bir enstitüdür. Keidanren uluslararası eğitim kurumlarının oluşturduğu UWC'nin Japonya Milli Komitesi'nin tüm faaliyetlerini düzenler.

1973'den beri her yıl Keidanren, İngiltere, İtalya, Kanada, Singapur ve ABD' de bulunan yüksek okullara on civarında burslu öğrenci göndermektedir.

- 3) Asya Teknoloji Enstitüsü (AIT) için Burs Temin Edilmesi: Bankong (Tayland) da bulunan AIT, Asya kıtasındaki ülkelerin gelişiminde hayati bir rol üstlenecek insan kaynaklarının eğitimi amacıyla kurulmuş olup, 1970'den beri her yıl Keidanren'den sağlanan bursla ve sayıları beş ile on arasında değişen öğrenciye burs olanağı sağlamaktadır.
- 4) Hawaii Üniversitesi Vakfı ile İşbirliği: Kraliyet Prensi Akihito Bursu: Hawaii Üniversitesindeki Kraliyet Prensi Akihito Bursu 1960 yılında Prens Akihito'nun evlenmesinin ve Hawaii'yi ziyaretinin anısına oluşturulmuştur. Kısmen bu fona katkıda bulunmak yanında, Keidanren 1970'den itibaren bursiyer öğrenci gönderme ve kabul etme konusunda bu üniversiteyle işbirliğine gitmiştir.
- 5) Ditchley Vakfı ile İşbirliği: Uluslararası sorunlar üzerine araştırma yapmak amacıyla kurulan bir İngiliz kuruluşu olan Ditchley Vakfı, Batılı ülkelere gelen seçkin hükümet, sanayi ve üniversite temsilcilerinin katıldığı bir çok uluslararası konferans düzenler.

Keidanren 1976 yılında "Ditchley-Japonya Komitesi"ni oluşturdu ve bu kuruluşun düzenlediği uluslararası konferanslara katılan Japon temsilcilerinin yol ve konaklama masraflarını da içeren komite çalışmalarının sorumluluğunu üstlendi.
- 6) Japon Society'ye Yardım: Kâr amacı gütmeyen ve merkezi New York'ta bulunan özel bir kuruluş olan Japon Society, Japonya ile ABD arasındaki karşılıklı anlayışın geliştirilmesi amacıyla 1967'den buyana çeşitli faaliyetler (toplantı düzenlenmesi, seminerlerin toplanması vs.) düzenlemiştir. Keidanren grubun merkezi olan Japon House'nun inşaatına mali destek yanında 1971'den beri her yıl grubun işletme masraflarına kısmi katkıda bulunmaktadır.

Keidanren İçindeki Araştırma Bölümleri

Uluslararası Ekonomik İlişkiler Bölümü

Ekonomik İşbirliği Bölümü

Mali İşler Bölümü

Enerji ve Sanayi İşleri Bölümü

Bilim ve Teknoloji Bölümü

Başkanlar Bürosu

Yönetim Bölümü

Koordinasyon ve Yönetim Birimi

Üyelik ve Vakıflar Birimi

Muhasebe Birimi

Basım ve Bakım Birimi

Konferans Planlama Bölümü

Davet Birimi

Keidanren Kulüp ve Bakım Birimi

Keidanren Kütüphanesi

Batı Japonya Bölgesi Bürosu

Savunma Üretimi Komitesi Bürosu

Kamu İşleri Bölümü